

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra řízení

Diplomová práce

**Analýza trhu práce a regionální politika zaměstnanosti
– Jihočeský kraj**

Hana Andělová

© 2012 ČZU v Praze

!!!

**Místo této strany vložíte zadání diplomové práce.
(Do jedné vazby originál a do druhé kopii)**

!!!

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Analýza trhu práce a regionální politika zaměstnanosti – Jihočeský kraj" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 4. 4. 2012

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Mgr. Danielu Tothovi, Dr. za jeho odborné rady a připomínky při zpracování této práce.

Analýza trhu práce a regionální politika zaměstnanosti – Jihočeský kraj

The Analysis of Regional Labour Market and Employment Policy – The Region Jihočeský

Souhrn

Trh práce je jednou z nejdůležitějších částí ekonomiky každého státu a jeho vývoj je neustále sledován. S trhem práce je úzce spjata i politika zaměstnanosti, která je klíčovým nástrojem státu pro koordinaci a podporu trhu práce. Hlavními orgány, vykonávající politiku zaměstnanosti je Ministerstvo práce a sociálních věcí a Úřad práce České republiky. Politika zaměstnanosti má společně se sociální politikou za úkol zajišťovat pružný trh práce, podporovat lidské zdroje formou kvalitní kvalifikace a pomáhat nezaměstnaným nalézt zaměstnání. Diplomová práce vystihuje problematiku trhu práce a politiky zaměstnanosti z několika hledisek, následně analyzuje trh práce v Jihočeském kraji a nastiňuje jeho možný budoucí vývoj. Analýza trhu práce v daném kraji je provedena statistickými metodami, zejména časovými řadami a její výsledky jsou znázorněny pomocí souhrnných grafů a tabulek. Nechybí zde ani doporučení pro zlepšení celkového stavu nejen trhu práce v Jihočeském kraji.

Klíčová slova: Analýza trhu práce, zaměstnanost, nezaměstnanost, politika zaměstnanosti, strukturální fondy, management sociálního rozvoje, Úřad práce

Summary

The labour market is one of the most important parts of every economy and its development is permanently monitored. The labour market is closely connected with employment policy which is a key instrument of the state for coordination and support of the labour market. The main institutions involved in employment policy are the Ministry of Labour and Social Affairs and the Labour Office of the Czech Republic. The main tasks of employment policy and social policy are to provide flexible labour market, support human resources by quality qualifications and help unemployed people find new jobs. Diploma thesis describes the problems of labour market and employment policy from several perspectives, then analyzes the labour market in the South Bohemian region and outlines its potential future development. Analysis of labour market in this region is performed by statistical methods, especially by time series and its results are illustrated by summary graphs and tables. There are also recommendations for improvement of the situation not only of the labour market in South Bohemian region.

Keywords: Analysis of the labour market, employment, unemployment, employment policy, structural funds, the management of social development, the labour office

Obsah

1. ÚVOD DO PROBLÉMU	4
2. CÍL PRÁCE	5
3. METODIKA	6
4. LITERÁRNÍ REŠERŠE	7
4.1 <i>Trh práce</i>	7
4.1.1 Nabídka práce.....	8
4.1.2 Poptávka po práci.....	9
4.1.3 Rovnováha na trhu práce.....	10
4.2 <i>Nezaměstnanost</i>	11
4.2.1 Druhy nezaměstnanosti	14
4.2.2 Dopady nezaměstnanosti.....	16
4.2.3 Rizikové skupiny uchazečů o zaměstnání.....	17
4.3 <i>Politika zaměstnanosti</i>	18
4.3.1 Evropská úroveň politiky zaměstnanosti	21
4.3.2 Politika zaměstnanosti v České republice	27
4.4 <i>Časové řady</i>	29
5. EMPIRICKÁ ČÁST	31
5.1 <i>Případová studie</i>	31
5.2 <i>Analýza trhu práce v Jihočeském kraji</i>	36
5.2.1 Politika zaměstnanosti v Jihočeském kraji.....	49
5.2.2 Analýza registrované míry nezaměstnanosti.....	52
5.3 <i>Doporučení a návrhy pro budoucí rozvoj Jihočeského kraje</i>	55
6. ZÁVĚR.....	60
7. SEZNAM GRAFŮ, TABULEK A OBRÁZKŮ.....	61
8. LITERATURA	64
8.1 <i>Internetové zdroje</i>	65

1. ÚVOD DO PROBLÉMU

Trh práce a všechny jeho ukazatele jsou sledovány každým státem, jelikož udávají obraz o současném stavu populace, která výrazně ovlivňuje stav ekonomiky. Trh práce se neustále vyvíjí a s ním také přibývají nové technologie, které značným způsobem mění strukturu zaměstnaných a zároveň poptávku po práci a nabídku práce. Za hlavní problém v této oblasti je považována nezaměstnanost, která dopadá negativně nejen na ekonomiku země, ale i na všechny nezaměstnané.

Nezaměstnanost je jedním z klíčových rostoucích negativ v soudobém světě, zejména v době hospodářské krize. Každá ekonomika se musí s tímto faktem, který ji neblaze ovlivňuje, vyrovnat a provést co nejvíce opatření vedoucí ke zlepšení této nepříznivé situace. Stát pro snížení dopadů nezaměstnanosti a zlepšení stavu zaměstnanosti používá politiku zaměstnanosti. Právě politika zaměstnanosti aplikovaná na Jihočeský kraj tvoří stěžejní téma pro tuto diplomovou práci.

V práci jsou zachyceny teoretické údaje o sledované problematice. Konkrétně je zde popsán trh práce a jeho ukazatele, nezaměstnanost a její dopady nejen na stát, ale i na všechny nezaměstnané a také je v práci uvedena problematika politiky zaměstnanosti z mnoha hledisek. Empirická část práce zachycuje Jihočeský kraj a na základě analýzy současné situace kraje bude navrženo řešení vedoucí k jeho růstu a zároveň ke zlepšení trhu práce. Toto řešení bych chtěla navrhnout jako možnou investici do určité oblasti.

2. CÍL PRÁCE

Teoretickým cílem diplomové práce je zformovat vlastní hypotézu nezaměstnanosti a zkusit odhadnout budoucí vývoj míry nezaměstnanosti a tím i vývoj trhu práce v Jihočeském kraji. Na základě odhadu vývoje trhu práce bude navrženo doporučení pro snížení počtu nezaměstnaných v daném kraji formou investice do určité oblasti, která bude pozitivně působit na snížení počtu nezaměstnaných a podporou aktivní politiky zaměstnanosti.

Praktickým cílem diplomové práce je navrhnout doporučení, které by vedlo ke zlepšení současného stavu Jihočeského kraje, zejména jeho trhu práce za podpory aktivní politiky zaměstnanosti a investicí do rozvoje určité oblasti kladně ovlivňující trh práce. Cíle bude dosahováno analýzou složek, které souvisejí s vývojem kraje i s možnostmi ovlivnění místního trhu práce v časovém horizontu přibližně deset let zpětně. Do předmětu zkoumání budou zasazeny faktory ovlivňující trh práce v Jihočeském kraji. Na základě takto získaných informací bude možné proniknout do situace v Jihočeském kraji a zároveň specifikovat jeho přednosti a nedostatky. Z těchto výsledků bude možné předpokládat budoucí vývoj kraje a zároveň bude možné provést doporučení, vedoucí k rozvoji kraje v určité oblasti podporující zlepšení situace na trhu práce. Na rozvojovou myšlenku bude nahlíženo řádově v desítky let.

3. METODIKA

Cíle diplomové práce bude dosaženo zpracováním sekundárních dat a informací a následnou analýzou. Práce bude rozdělena do dvou hlavních částí. První část této práce bude obsahovat literární rešerši, která bude poskytovat přehledné teoretické informace o základních pojmech dané problematiky. Hlavním zdrojem pro zpracování literární rešerše bude odborná literatura. Druhá část práce bude zaměřena na celkovou analýzu Jihočeského kraje s důrazem na analýzu zdejšího trhu práce. Pro rozbor Jihočeského kraje bude využita případová studie z důvodu zachycení jeho specifík. Analýza trhu práce bude zpracována statistickými metodami, zejména časovými řadami a výsledky budou interpretovány pomocí grafů a tabulek. V této části práce bude vyobrazena i prognóza nezaměstnanosti na následující období. Pro její zpracování bude využit statistický software. Výsledky analýzy trhu práce v kraji budou sloužit jako podklad pro navržení možnosti jeho budoucího rozvoje pomocí aktivní politiky zaměstnanosti a investic do určité oblasti v rámci Jihočeského kraje. Trh práce bude rozebírán převážně na základě tištěných zpráv z Ministerstva práce a sociálních věcí, Českého statistického úřadu, Úřadů práce v Jihočeském kraji i nejvýznamnějších podniků působících v této oblasti. Pro zvládnutí analýzy bude využíváno odborné literatury uvedené v poznámce pod čarou.^{1,2}

¹ SVATOŠOVÁ, Libuše; KÁBA, Bohumil. *Statistické metody II*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. ISBN 978-80-213-1736-9.

² CIPRA, Tomáš. *Analýza časových řad s aplikacemi v ekonomii*. SNTL, Praha 1986, typové číslo L 11-C3-IV-31f/18001.

4. LITERÁRNÍ REŠERŠE

4.1 Trh práce

Ekonomika každého státu se skládá z několika trhů, které ovlivňují její stav a kde se setkává mnoho subjektů, které mezi sebou neustále uskutečňují transakce. V ekonomii trhu rozdělujeme do určitých skupin, podle převládajícího faktoru. Konkrétně se jedná o trh výrobků a služeb a trh výrobních faktorů, do kterého se v ekonomii řadí ještě trh práce a trh kapitálu.³ V této diplomové práci je stěžejním tématem trh práce, který mapuje transakce probíhající mezi nabídkou práce a poptávkou po práci a proto se další text věnuje převážně tomuto trhu. „*Prostřednictvím trhu práce je rozmístován nejvýznamnější z národních zdrojů – práce.*“⁴ Zvláštním specifikem tohoto trhu je zejména fakt, že hlavním faktorem je zde práce, kterou není možné posuzovat stejným způsobem jako ostatní výrobní faktory, protože jde o lidskou činnost. Práce je vykonávána lidmi, kteří mají své potřeby, myšlení i svá práva a tím se velmi odlišuje od ostatních výrobních faktorů.⁵ Lidská práce je unikátní zejména z důvodu, že ji nelze prodat jako například stroj nebo půdu.⁶ „*Trh práce je možné definovat jako místo, kde se střetává nabídka práce (tzn., kde lidé nabízejí svou práci, ucházejí se o práci) a poptávka po práci (tzn. kde firmy, vláda, domácnosti nabízejí zaměstnání). Nástrojem sladění nabídky práce a poptávky po práci je cena práce – mzda.*“⁷ Z této definice vyplývá, že na trhu práce jsou nejdůležitější tři faktory, kterými jsou nabídka práce, poptávka po práci a cena práce neboli mzda.⁸

³ PAVELKA Tomáš: *Makroekonomie - základní kurz*, s. 9

⁴ JÍROVÁ Hana: *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 7

⁵ Tamtéž, s. 7

⁶ HYMAN, David N.: *Economics*, s. 499

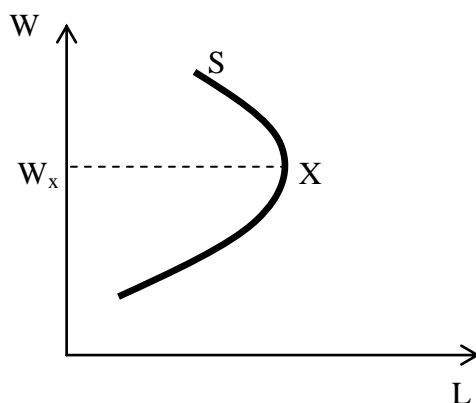
⁷ JÍROVÁ Hana: *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 7

⁸ Tamtéž, s. 7

4.1.1 Nabídka práce

Nabídkou práce je na pracovním trhu chápán počet pracovníků a počet odpracovaných hodin. Pracovníci jsou představováni lidmi, kteří se o práci ucházejí a nabízejí tak svou pracovní sílu.⁹ „Nabídka práce podmiňuje jak bohatství společnosti, tak životní úroveň jedinců.“¹⁰ Množství nabízené pracovní síly se odvíjí od porovnání užitků z volného času a z nakoupených statků za mzdu daným pracovníkem. Z toho vyplývá, že množství nabízené práce je závislé na výši mzdy.¹¹

Graf č. 1: Křivka nabídky práce

Zdroj: JÍROVÁ Hana: *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Vysoká škola ekonomická v Praze, Praha 1999, s. 8, ISBN 80-7079-635-9, vlastní nákres.

Na grafu je znázorněna křivka nabídky práce s bodem X, který představuje zlomový bod, do kterého pracovník nabízí větší množství práce, jelikož chce získat větší mzdu, za kterou nakoupí statky, které mu do jisté míry vynahradí volný čas. Ovšem od bodu X výše je situace jiná. Pracovníkova mzda vzrostla a tak vykonává již menší množství práce, protože si může pořídit stejné množství statků jako při větším množství práce a zároveň si dopřeje více volného času. Osa W představuje mzdovou sazbu a osa L

⁹ JÍROVÁ Hana: *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 8

¹⁰ Tamtéž, s. 8

¹¹ Tamtéž, s. 8

množství pracovních sil.¹² V praxi lze uvést příklad zedníka pracujícího za 200Kč na hodinu, který se snaží ušetřit si na nové auto, se kterým by mohl jet na dovolenou. Proto nabízí práci v rozsahu 40 hodin týdně. Vzhledem k zájmu o jeho práci si je brzy schopen pořídit vysněný automobil a zároveň se rozhodne zvýšit svou sazbu na hodinu na 250Kč a snížit práci na pouhých 32 hodin týdně. Tím si zajistí možnost koupi stejného množství statků i čas na navštěvování českých památek.

4.1.2 Poptávka po práci

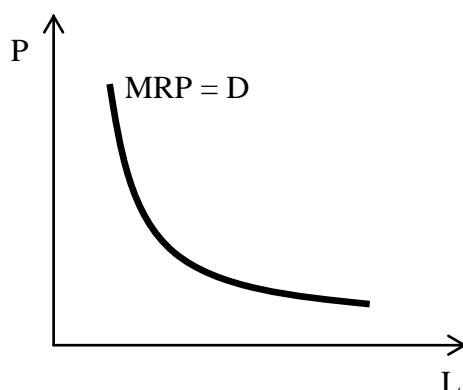
Poptávkou po práci je na pracovním trhu chápáno nabízení pracovních míst firmami, vládou či domácnostmi při určité ceně práce neboli mzdě. „*Firma maximalizující zisk najímá takové množství práce, při němž se vyrovnává příjem z mezního produktu práce s mezními náklady na práci, resp. mzdovou sazbou.*“¹³ „*Poptávka po práci je závislá zejména na poměru mezi mzdovými náklady na produkt a výnosy z prodeje produktu.*“¹⁴ Z toho vyplývá, že čím větší bude poptávka ze strany spotřebitelů po daném statku, tím více firmy budou zvyšovat poptávku po práci. Jako praktický příklad lze uvést společnost vyrábějící automobily. Jestliže stoupne poptávka po jejích automobilech, bude firma nucena pro její uspokojení zvýšit svou kapacitu v podobě zvýšené poptávky např. po dodavatelích náhradních dílů. Tím, že dodavatelé budou muset zvýšit svou výrobu, aby automobilce mohli poskytnout dostatečné množství náhradních dílů, dojde ke zvýšení jejich obratu, a proto budou moci najímat více pracovníků a zároveň poskytnout požadované množství náhradních dílů automobilce.

¹² JÍROVÁ Hana: *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 8

¹³ MACÁKOVÁ Libuše a kolektiv: *Mikroekonomie základní kurs*, s. 160

¹⁴ SIROVÁTKA, Tomáš: *Politika pracovního trhu*, s. 6

Graf č. 2: Křivka poptávky po práci

Zdroj: JÍROVÁ Hana: *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Vysoká škola ekonomická v Praze, Praha 1999, s. 10, ISBN 80-7079-635-9, vlastní nákres.

Na grafu je znázorněna křivka poptávky po práci, která zároveň odpovídá příjmu z mezního produktu, který představuje „*dodatečný příjem, který firma získává zaměstnáním dodatečné jednotky práce.*“¹⁵ Osa P představuje mzdovou sazbu a osa L množství pracovních sil. Křivka poptávky je klesající.

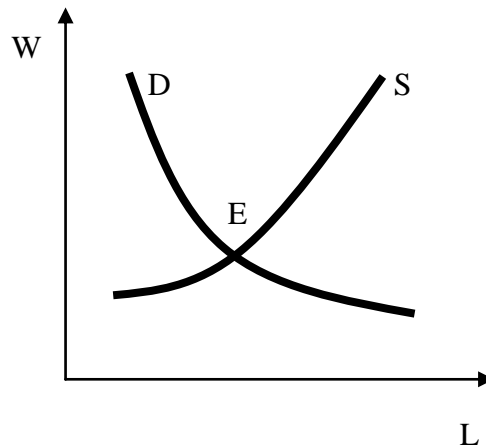
4.1.3 Rovnováha na trhu práce

Rovnováha na trhu práce se formuje vzájemným působením nabídky práce a poptávky po práci. Je to dáno mzdou, na kterou poptávka i nabídka reagují. „*Rovnováha na trhu práce vzniká při vyrovnání nabídky s poptávkou, tzv. při rovnovážné mzdové sazbě, která je dána průsečíkem tržní křivky poptávky po práci a tržní křivky nabídky práce.*“¹⁶

¹⁵ JÍROVÁ Hana: *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 9

¹⁶ MACÁKOVÁ Libuše a kolektiv: *Mikroekonomie základní kurs*, s. 165

Graf č. 3: Rovnováha na trhu práce

Zdroj: MACÁKOVÁ Libuše a kolektiv: *Mikroekonomie základní kurs*. Melandrium, Praha 2007, 10. dotisk, s. 165, ISBN 978-80-86175-56-0, vlastní nákres.

Na grafu je znázorněna rovnováha na trhu práce. Vodorovná osa L značí množství pracovních sil a svislá osa W označuje mzdovou sazbu. Bod E představuje bod rovnováhy na trhu práce při určitém množství pracovních sil a při určité mzdové sazbě. Křivka S neboli křivka nabídky práce znázorňuje, jaké množství práce budou nabízet pracovníci při určité výši mzdy a křivka D neboli poptávky po práci značí, jaké množství pracovních míst budou firmy při určité výši mzdové sazby nabízet.¹⁷

4.2 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je jeden z největších problémů moderní doby, který poškozují ideální rovnováhu všech světových ekonomik. „*Nezaměstnanost lze definovat jako takový stav ekonomiky, v němž osoby v produktivním věku schopné práce a přející si pracovat nemohou najít práci.*“¹⁸ Nezaměstnanost je chápána jako makroekonomický problém, který má negativní dopady nejen na ekonomiku státu, ale také na občany. Z pohledu ekonomie vysoká nezaměstnanost představuje nižší hodnotu běžného

¹⁷ JÍROVÁ Hana: *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 10

¹⁸ Tamtéž, s. 18

hrubého domácího produktu než je potenciální hrubý domácí produkt.¹⁹ „*Vysoká nezaměstnanost je projevem plýtvání zdroji, protože během depresí, kdy je nezaměstnanost vysoká, nevyrábí ekonomika tolik, kolik je schopna*“²⁰ Nezaměstnanost je měřitelná a obecně se uvádí v procentech jako míra nezaměstnanosti. „*Míra nezaměstnanosti je procento nezaměstnaných z ekonomicky aktivního obyvatelstva.*“²¹ V souvislosti s touto definicí je potřeba vymezit pojem ekonomicky aktivní obyvatelstvo skládající se ze dvou složek, kterými jsou zaměstnaní a nezaměstnaní. Zaměstnaní jsou všichni občané, kteří překročili věkovou hranici 15 let a jsou sebezaměstnaní nebo mají placené zaměstnání. Pojem nezaměstnaní představuje občany, kteří dovršili minimálně 15 let věku a nejsou sebezaměstnaní či nemají placené zaměstnání a zároveň neustále hledají práci a jsou schopni nastoupit do zaměstnání do 14 dnů.²²

Metodika zjišťování míry nezaměstnanosti z roku 1997 musela být v důsledku vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 změněna. Metodika byla nucena do uchazečů o zaměstnání i pracovní síly zahrnut osoby ze zemí Evropského hospodářského prostoru (státy EU, Norsko, Island, Lichtenštejnsko) a Švýcarska.²³ Nezaměstnanost je v současnosti v České republice vymezena dvěma způsoby. Prvním je metodika využívající Výběrové šetření pracovních sil (Labour Force survey) dle požadavků Eurostatu a Mezinárodní organizace práce (International Labour Organisation) vhodnou pro mezinárodní srovnání. Výsledkem této metodiky je zjištění obecné míry nezaměstnanosti.²⁴ Druhá metodika je využívána Ministerstvem práce a sociálních věcí a vychází z informací od Úřadu práce o uchazečích o zaměstnání.

¹⁹ JÍROVÁ Hana: *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 17

²⁰ Tamtéž, s. 17

²¹ PAVELKA Tomáš: *Makroekonomie - základní kurz*, s. 117

²² Tamtéž, s. 117

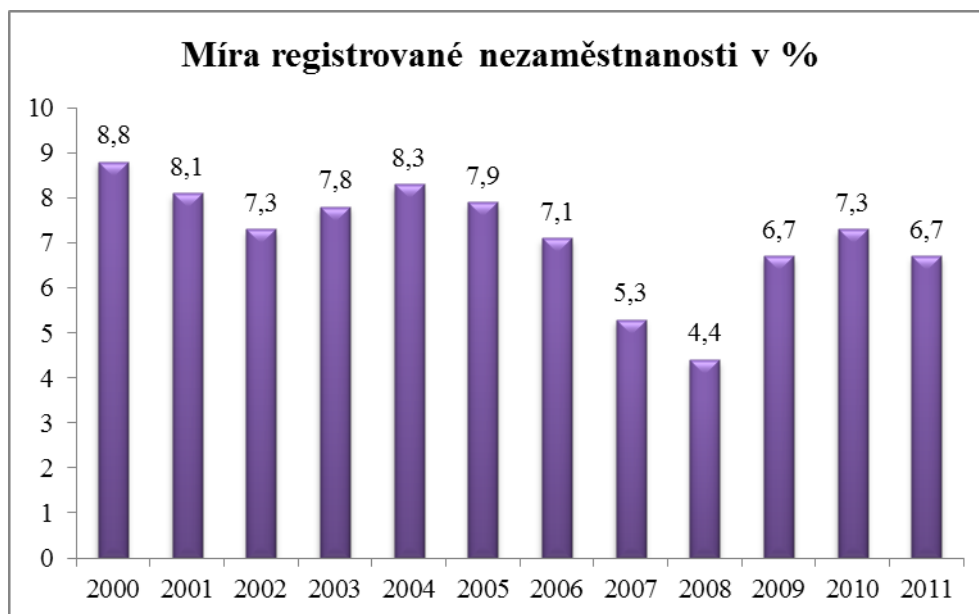
²³ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. MPSV harmonizuje vykazování míry nezaměstnanosti s EU [online]. 1. vyd., 2004. [cit. 2011-09-15]. Dostupné z [www: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/272/090804a.pdf>](http://www.mpsv.cz/files/clanky/272/090804a.pdf)

²⁴ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Trh práce v České republice [online]. 2010. [cit. 2011-09-15]. Dostupné z [www: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/trh_prace_v_cr/\\$File/trh_prace.pdf>](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/trh_prace_v_cr/$File/trh_prace.pdf)

Výsledkem této metodiky je zjištění registrované míry nezaměstnanosti vhodné k charakteristice domácího trhu práce.²⁵ „Registrovaná míra nezaměstnanosti je podíl, kde v čitateli je počet dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání a ve jmenovateli součet zaměstnaných z VŠPS, počtu pracujících cizinců podle evidence MPSV a MPO a počtu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání.“²⁶ Dosažitelní neumístění uchazeči představují evidované nezaměstnané ke konci období, kteří mohou ihned nastoupit do zaměstnání.²⁷

Jakým způsobem se podstatný ukazatel registrované míry nezaměstnanosti vyvíjel v České republice od roku 2000, přehledně znázorňuje následující graf.

Graf č. 4: Vývoj míry registrované nezaměstnanosti v % v České republice v období let 2000 – 2011

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

²⁵ PAVELKA Tomáš: *Makroekonomie - základní kurz*, s. 118

²⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Metodické popisy ukazatelů VŠPS [online]. 2010. [cit. 2011-09-15]. Dostupné z [www: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps>](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps)

²⁷ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Metodické popisy ukazatelů VŠPS [online]. 2010. [cit. 2011-09-15]. Dostupné z [www: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps>](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps)

Grafické zpracování registrované míry nezaměstnanosti v čase přehledně ukazuje vývoj nezaměstnanosti v České republice. Od roku 2000 do roku 2005 jsou výkyvy míry nezaměstnanosti oproti následujícím letem téměř nevýznamné. Hodnoty se v tomto období držely v rozpětí jednoho procenta. Postupná, ale významná změna přišla až v letech 2006 až 2008, kdy ekonomika České republiky byla silná a stabilní. V tomto příznivém období se hodnota registrované míry nezaměstnanosti snížila až na 4,4%. Ovšem v roce 2009 přišel náhlý zvrat, kdy světem otřásla jedna z největších ekonomických recesí všech dob. Vlivem této nepříznivé situace došlo k rapidnímu nárůstu míry nezaměstnanosti z pozitivních 4,4% na nepříznivých 6,7% a v následujícím roce až na 7,3%. Rok 2011 zaznamenal pozitivní vývoj situace, jelikož míra registrované nezaměstnanosti pozvolna klesla k hodnotě 6,7%.

4.2.1 Druhy nezaměstnanosti

Hospodářství všech tržních států vykazuje určitou míru nezaměstnanosti, která je označována jako přirozená míra nezaměstnanosti. Tato přirozená míra nezaměstnanosti znamená, že nikdy nemůže nastat stav, při kterém by nikdo nebyl nezaměstnaný a v základu značí stav ekonomiky, kdy ekonomika pracuje na hladině potenciálního produktu.²⁸ „*Jinak řečeno přirozená míra nezaměstnanosti je podíl pracovní síly, kterou lze běžně předpokládat, že bude nezaměstnaná z jiných důvodů, než jsou cyklické výkyvy reálného HDP. Jinými slovy, přirozená míra nezaměstnanosti je součet frikční a strukturální nezaměstnanosti očekávané v průběhu roku.*“²⁹ Obecně se nezaměstnanost dělí podle příčiny jejího vzniku na frikční nezaměstnanost, strukturální nezaměstnanost, cyklickou nezaměstnanost, sezónní nezaměstnanost, technologickou nezaměstnanost a preferenci volného času.

²⁸ PAVELKA Tomáš: *Makroekonomie - základní kurz*, s. 121

²⁹ HYMAN, David N.: *Economics*, s. 629

- a) Frikční nezaměstnanost – je nezaměstnaností krátkodobou a přirozenou, jelikož její vznik je způsoben pohybem lidí na pracovním trhu. Může se jednat například o přechod lidí z jedné práce do druhé nebo o absolventy hledající své první zaměstnání. Frikční nezaměstnanost je tedy v ekonomice z důvodu časového nesouladu mezi opuštěním staré práce a nástupem do práce nové. V tomto čase je daný člověk dobrovolně nezaměstnaný, jelikož on sám se rozhodl odejít ze zaměstnání za lepším. Z charakteristiky frikční nezaměstnanosti jasně vyplývá, že je jevem běžným, protože se neustále vyskytuje v každé ekonomice.³⁰
- b) Strukturální nezaměstnanost – je nezaměstnaností disharmonií mezi poptávkou po práci a nabídkou práce. Daná situace se může objevit v období, kdy nastane v ekonomice úpadek určitých odvětví a zároveň jiná odvětví jsou v rozkvětu. Následky tohoto stavu zvyšující počet nezaměstnaných lidí z upadajícího odvětví, kteří mají nedostatečnou kvalifikaci pro možnost pracovat v expandujícím odvětví. Takto nezaměstnaní lidé musejí projít často časově náročnou rekvalifikací, aby byli schopni najít si zaměstnání v rozkvétajícím odvětví. Strukturální nezaměstnanost je tedy způsobena strukturálními změnami v ekonomice a je hlavní důvodem regionálních odlišností v míře nezaměstnanosti.³¹
- c) Cyklická nezaměstnanost – je nezaměstnaností nejzávažnější, způsobenou hospodářskými cykly a jejich výkyvy. Cyklická nezaměstnanost zasahuje všechny odvětví v ekonomice a představuje období, kdy je vysoká nabídka práce, ale poptávka po práci je nízká z důvodu stagnace ekonomiky či recese, při které klesá hrubý domácí produkt a zároveň roste nezaměstnanost. Toto nepříznivé období může trvat několik měsíců, někdy i několik let. Cyklická nezaměstnanost je jedním z nejzávažnějších ekonomických problémů.³²

³⁰ JÍROVÁ Hana: *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 19

³¹ PAVELKA Tomáš: *Makroekonomie - základní kurz*, s. 119

³² JÍROVÁ Hana: *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 20

- d) Sezónní nezaměstnanost – je nezaměstnaností běžnou, kterou způsobuje útlum odvětví v určitém ročním období. Tato nezaměstnanost je normální například v cestovním ruchu, stavebnictví či zemědělství.³³
- e) Technologická nezaměstnanost - vzniká jako důsledek moderní doby v souvislosti s novým vývojem technologie, jejímž úkolem je pracovat efektivně a levně. Nová technologie značně ovlivňuje výrobní proces a to v nejkrajnějším důsledku může znamenat, že lidé přicházejí o zaměstnání kvůli strojům, které dokážou stejnou práci udělat také a navíc s menšími náklady.³⁴
- f) Preference volného času – vzniká v důsledku dobrovolného odmítnutí pracovního místa z důvodu nízké mzdy či jiných neuspokojivých podmínek. Nezaměstnaný upřednostňuje volný čas před nevyhovujícím zaměstnáním a je proto dobrovolně nezaměstnaný.³⁵

Literatura dále rozlišuje nezaměstnanost dobrovolnou a nedobrovolnou, které lze stručně vystihnout následující definicí. „*Jestliže při dané mzdové sazbě lidé nechtějí pracovat, jsou dobrovolně nezaměstnaní. Pokud ale při dané mzdové sazbě chtějí pracovat, ale místo neseženou, jsou nedobrovolně nezaměstnaní.*“³⁶

4.2.2 Dopady nezaměstnanosti

Nezaměstnanost je jedním z největších problémů současnosti, proti kterým se snaží každý stát bojovat, aby předešel růstu počtu nezaměstnaných. Nezaměstnanost má výrazné negativní dopady ať už ekonomické či sociální a to nejen na všechny nezaměstnané a celou Českou republiku, ale i na Evropskou unii. Ekonomické dopady nezaměstnanosti představují zbytečné mrhání zdroji v dané ekonomice.³⁷ „*Jestliže je míra nezaměstnanosti vyšší než přirozená míra nezaměstnanosti, ekonomika*

³³ JÍROVÁ Hana: *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 20

³⁴ KOTÝNKOVÁ Magdalena: *Trh práce na přelomu tisíciletí*, s. 21

³⁵ JÍROVÁ Hana: *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 20

³⁶ PAVELKA Tomáš: *Makroekonomie - základní kurz*, s. 125

³⁷ Tamtéž, s. 127

vyprodukuje méně, než by mohla na úrovni potenciálního produktu.“³⁸ Tento vztah v odborné literatuře zachycuje tzv. Okunův zákon. Ekonomické dopady nezaměstnanosti nemají vliv pouze na ekonomiku jako celek, ale i na jednotlivé nezaměstnané, kteří se kvůli nezaměstnanosti ocitli v ekonomických problémech. Druhým významným dopadem nezaměstnanosti jsou dopady sociální, spjaté i s problémy spojené s alkoholismem či kriminalitou, které se s délkou nezaměstnanosti zvyšují.³⁹ Nezaměstnaní dostávají (v případě, že splňují určité podmínky) od státu hmotnou pomoc v nezaměstnanosti, která je ovšem časově omezená, a tak při dlouhodobé nezaměstnanosti, kterou se rozumí nezaměstnanost delší než jeden rok, tyto lidé ztrácejí způsobilost být zaměstnáni a právě kvůli tomu dochází ke zvyšování alkoholismu či jiných negativ. Když pomineme tyto negativa, tak za hlavní sociální dopady na dlouhodobě nezaměstnané považujeme ztrátu kvalifikace, ztrátu pracovních návyků či získaný zvyk žít ze sociálních dávek.⁴⁰ Veškeré tyto dopady jsou pro celý ekonomický systém země nepřijatelné, a proto se je stát musí snažit minimalizovat. Pro eliminaci problémů spojených s nezaměstnaností, stát využívá zejména politiku zaměstnanosti.

4.2.3 Rizikové skupiny uchazečů o zaměstnání

„Rizikovými skupinami uchazečů o zaměstnání lze dle expertů označit všeobecně následující skupiny osob: občané se zdravotním postižením, mladiství uchazeči o zaměstnání, absolventi škol, uchazeči společensky nepřizpůsobivý, často měnící zaměstnání, se špatnou morálkou, nekvalifikovaní uchazeči, uchazeči pečující o děti do věku 15 let, vyšší věkové kategorie a osoby bydlící v okrajových částech okresu s omezenou dopravní obsluhností.“⁴¹ Největším nebezpečím dle odborníků je u nezaměstnaných dlouhodobá nezaměstnanost a to hlavně u absolventů a mladistvých

³⁸ PAVELKA Tomáš: *Makroekonomie - základní kurz*, s. 127

³⁹ Tamtéž, s. 127-128

⁴⁰ TOMEŠ Igor: *Sociální politika teorie a mezinárodní zkušenost*, s. 143

⁴¹ SIROVÁTKA Tomáš, MAREŠ Petr: *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*, s. 128

uchazečů o zaměstnání z důvodu nevytvoření pracovních návyků, které mají nevalné důsledky na mnoho oblastí a v nejhorším případě podporují vznik a růst kriminality. Pomoc Úřadu práce těmto rizikovým skupinám uchazečů o zaměstnání spočívá v několika činnostech. Jednou z nejvýznamnějších je pořádání tzv. Job klubů, kde se tito uchazeči učí lépe orientovat na trhu práce a napomáhají jim najít pracovní uplatnění. Další neméně důležitou činností Úřadu práce je zajišťování doplňujícího vzdělávání uchazečů bez kvalifikace pomocí speciálních vzdělávacích středisek, kde uchazeč zprvu projde motivačním kurzem, na jehož základě si určí své odborné zaučení a následně je rekvalifikován. Úřad práce zajišťuje mnoho druhů pomoci rizikovým skupinám uchazečů o zaměstnání, ovšem vždy o zajištění určité pomoci přistupuje k nezaměstnaným individuálně.⁴²

4.3 Politika zaměstnanosti

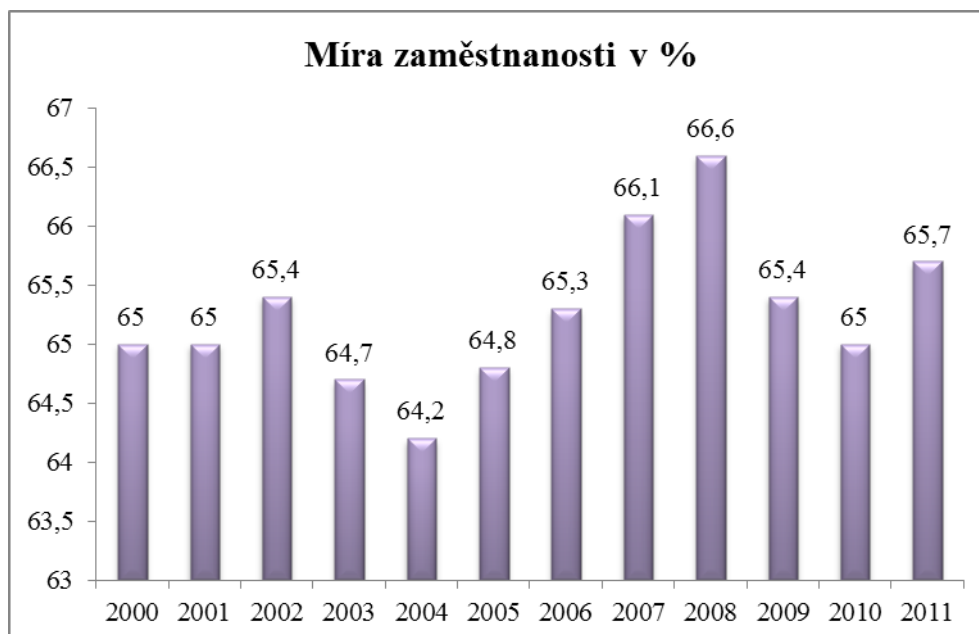
Evropská unie si klade za cíl podporu trvale udržitelného ekonomického růstu, který vede ke zvyšování zaměstnanosti a sociální soudržnosti společnosti.⁴³ Pod pojmem sociální soudržnost si lze představit pospolitost společnosti, vzájemnou podporu a ochotu pomoci a celkovou solidaritu. Zaměstnanost je uváděna v procentech jako míra nezaměstnanosti, která je sestavena jako „*procentní podíl osob zaměstnaných ve věku 15 – 64 let na celkovém počtu obyvatel ve stejné věkové skupině. Zaměstnanými jsou veškeré osoby v daném referenčním období (týden), nejméně jednu hodinu pracovali za odměnu (mzda nebo zisk) či mají pracovní místo, ale byly dočasně nepřítomny v práci.*“⁴⁴ Vývoj míry zaměstnanosti (zaměstnaných osob ve věku 15 – 64 let neboli osob v produktivním věku) v České republice od roku 2000 je zachycen v následujícím grafu.

⁴² SIROVÁTKA Tomáš, MAREŠ Petr: *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*, s. 132 - 133

⁴³ KOTÝNKOVÁ Magdalena, NĚMEC Otakar: *Lidské zdroje na trhu práce*, s. 14

⁴⁴ Kolektiv CES VŠEM NOZV NVF: *Konkurenční schopnost České republiky 2008 – 2009*, s. 77

Graf č. 5: Vývoj míry zaměstnanosti v % v České republice v letech 2000 - 2011

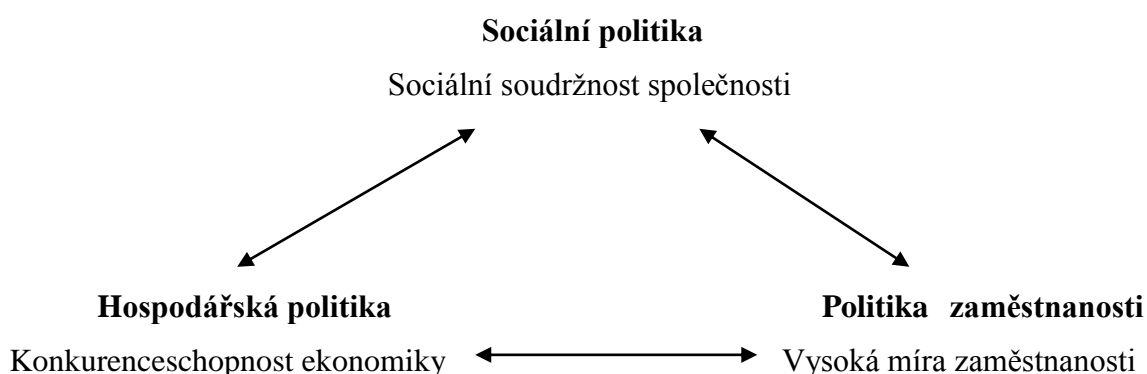
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf vývoje míry zaměstnanosti v České republice v rozpětí jedenácti let zrcadlí výše vyobrazený graf registrované míry zaměstnanosti. I v tomto grafu v prvních šesti letech nedochází k markantním výkyvům ukazatele. Hodnoty se v tomto období pohybují stále okolo 65%. Od roku 2006 je patrný nárůst zaměstnanosti vlivem příznivé ekonomické situace státu. Avšak následná ekonomická recese ovlivňující celou Evropskou unii způsobila rychlý pokles míry zaměstnanosti. V rozmezí jednoho roku se ukazatel propadl o více než jedno procento. V roce 2011 se ovšem ukazatel opět zvýšil na 65,7%.

S posílením zaměstnanosti úzce souvisí nutnost podpory rozvoje lidských zdrojů formou zvyšování kvalifikace pracovníků prostřednictvím kvalitního vzdělání a také pružného trhu práce. Všechny výše popsané aspekty zajišťuje politika zaměstnanosti a sociální politika, které jsou zakotveny v základních dokumentech Evropské unie a hospodářská politika. Tyto jednotlivé politiky nefungují izolovaně, ale jsou na sebe

vázány. Vztahy mezi hospodářskou politikou, politikou zaměstnanosti a sociální politikou ukazuje následující obrázek.⁴⁵

Obrázek č. 1: Trojúhelník vzájemných vztahů mezi hospodářskou politikou, politikou zaměstnanosti a sociální politikou

Zdroj: KOTÝNKOVÁ Magdalena, NĚMEC Otakar: *Lidské zdroje na trhu práce*. Profesional publishing, Praha 2003, s. 14, ISBN 80-86419-48-7, vlastní nákres.

Z obrázku jasně vyplývají jednotlivé cíle každé politiky. Pro hospodářskou politiku je tedy prioritou konkurenceschopnost ekonomiky na základě dosažení trvalého ekonomického růstu, pro politiku zaměstnanosti je to vysoká míra zaměstnanosti. Na obě tyto politiky je navázána sociální politika, která usiluje o kvalitní život občanů a vybudování soudržné společnosti. Se soudržnou společností je nutné snažit se zajišťovat snižování regionálních rozdílů v oblasti zaměstnanosti a nezaměstnanosti.⁴⁶ Sociální politika a politika zaměstnanosti je vykonávána na úrovni členských států Evropské unie, které si za ně nesou odpovědnost. Evropská unie určuje pouze minimální sociální standardy.⁴⁷

⁴⁵ KOTÝNKOVÁ Magdalena, NĚMEC Otakar: *Lidské zdroje na trhu práce*, s. 14

⁴⁶ Tamtéž, s. 46

⁴⁷ Tamtéž, s. 15

Jak již bylo výše popsáno, politika nezaměstnanosti se snaží zajistit pružný pracovní trh a tím pádem i největší možnou zaměstnanost, která je podmíněna výkonnou, mobilizovanou, kvalifikovanou a motivovanou pracovní silou.⁴⁸ Politika zaměstnanosti může nabývat různých podob, poněvadž ji lze rozdělit nejen podle způsobu, kterým je vykonávána, ale také podle území, na kterém působí. Obecně lze říci, že politika zaměstnanosti je vykonávána na Evropské úrovni, celorepublikové (státní) úrovni a regionální úrovni a je rozdělena na politiku aktivní a pasivní. Aktivní politika zaměstnanosti aktivně napomáhá ke zlepšení situace na trhu práce podporou rekvalifikace, investičních pobídek, veřejně prospěšných prací, společensky účelných pracovních míst a dále poskytuje překlenovací příspěvek, příspěvek na dopravu, příspěvek na zapracování či příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program. Pasivní politika aktivně nepomáhá zvýšení zaměstnanosti, ale snaží se pouze tlumit dopady nezaměstnanosti. Jde hlavně o poskytování podpor a příspěvků občanům v době nezaměstnanosti, čímž zajišťuje minimální příjem nezaměstnaným, aby si mohli koupit alespoň základní věci pro přežití, než budou mít opět vlastní příjem ze zaměstnání.⁴⁹

4.3.1 Evropská úroveň politiky zaměstnanosti

Na počátku 90. let minulého století se Evropa potýkala s jedním z nejzávažnějších problémů, s vysokou nezaměstnaností a tento problém bylo potřeba radikálně řešit. Z tohoto důvodu v roce 1993 Evropská Komise předložila dokument na podporu a rozvoj zaměstnanosti. Tento dokument představovala Bílá kniha „Růst, konkurenceschopnost a zaměstnanost – výzvy a cesty vpřed pro 21. století“, v níž byla uvedena strategie pro zlepšení růstu, konkurenceschopnosti a zaměstnanosti. Bílá kniha také obsahovala návrhy, jakým způsobem se vypořádat se změnami z let 1970 – 1990.⁵⁰ „Mezi tyto změny patří: globalizace obchodu a výroby, vliv nových technologií na

⁴⁸ KOTÝNKOVÁ Magdalena, NĚMEC Otakar: *Lidské zdroje na trhu práce*, s. 15

⁴⁹ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Aktivní politika zaměstnanosti [online]. [cit. 2011-09-15]. Dostupné z [www: <http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz >](http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz)

⁵⁰ KOTÝNKOVÁ Magdalena: *Trh práce na přelomu tisíciletí*, s. 26, 27

*jednotlivce, společnost a trh práce, oslabení institutu rodiny, stárnutí obyvatelstva a především vysoká nezaměstnanost, která zatěžuje sociální systémy členských zemí Evropské unie.*⁵¹ Bílá kniha vedla k diskusím o možnostech pomoci znevýhodněným uchazečům o pracovní místa k získání lepších příležitostí a také o zabezpečení udržitelných pracovních míst. Výsledkem diskusí bylo připojení Evropské strategie zaměstnanosti do Amsterodamské smlouvy, na základě které je politika zaměstnanosti celoevropskou záležitostí.⁵² Evropská strategie zaměstnanosti je rozčleněna do čtyř cílů, které platí pro celou Evropskou unii, jde tedy o koordinaci politik zaměstnanosti všech členských států. Prvním cílem je schopnost k zaměstnávání (zaměstnatelnost), který se snaží zajistit kvalitní dovednosti uchazečů o zaměstnání, aby došlo ke zvýšení poptávky na trhu práce o tyto uchazeče. Druhý cíl představuje podnikatelství, jímž se Evropská unie snaží zajistit zjednodušení předpisů pro podnikání. Třetí cíl se nazývá adaptabilita zajišťující přizpůsobivost podniků na změny na trhu práce a také přizpůsobení se novým technologiím. Poslední, čtvrtý cíl je cílem podporující rovné příležitosti nejen žen a mužů na trhu práce, ale také usnadnění začleňování osob s hendikepem na trh práce.⁵³ V roce 1999 byl přijat Evropský pakt zaměstnanosti, který rozvíjel Evropskou strategii zaměstnanosti a jeho hlavní cíle představovaly zlepšení daňové a mzdové politiky, pokračování v koordinované strategii zaměstnanosti a prosazování a posilování strukturální reformy ke zlepšení hospodářské soutěže a fungování trhů zboží, služeb a kapitálu.⁵⁴ V roce 2000 byl přijat další velmi významný dokument strategický cíl rozvoje Evropské unie pro období 2000 - 2010 známý pod názvem Lisabonská strategie. Lisabonská strategie popisuje hlavní směry zaměstnanosti vycházející z navzájem prolínajících se tří hlavních cílů. Prvním cílem je plná zaměstnanost, druhým cílem je zlepšení kvality a produktivity práce a třetím cílem je posilování sociální soudržnosti a

⁵¹ KOTÝNKOVÁ Magdalena: *Trh práce na přelomu tisíciletí*, s. 27

⁵² MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ: *Evropská politika zaměstnanosti a sociální politika: politika pro občany*, s. 7, 10

⁵³ KOTÝNKOVÁ Magdalena, NĚMEC Otakar: *Lidské zdroje na trhu práce*, s. 37

⁵⁴ Tamtéž, s. 42

začleňování. Pro naplňování těchto vytyčených cílů bylo vymezeno deset priorit: První je rozvoj aktivních a preventivních opatření politiky zaměstnanosti zajišťující podporu ekonomicky neaktivních a nezaměstnaných obyvatel vstupu na trh práce. V praxi to může znamenat poradenství s nezaměstnanými, pomoc při hledání práce, zvýšení zaměstnatelnosti nezaměstnaných formou rekvalifikace, školení, praxe apod. a neustále se zdokonalování služeb zaměstnanosti. Druhou prioritou je tvorba pracovních míst a podnikání spočívající ve vytváření příznivého prostředí pro podnikání a zvyšování počtu pracovních míst vzniklých z nového podnikání. Jde zejména o zjednodušení administrativních povinností malých a středních podniků a při o zajišťování vzdělání v oblasti podnikání. Jako třetí priorita je posilování adaptability a mobility na trhu práce spočívající v sociálním přístupu firem k zaměstnancům i celému trhu práce. Konkrétně se jedná o přispění k pružným pracovním smlouvám, zajištění lepší bezpečnosti práce a tím pádem k eliminaci pracovních úrazů či snaha o zvyšování produktivity práce. Jako čtvrtá priorita je podpora rozvoje lidských zdrojů formou kvalitního vzdělávání pro snazší nalezení pracovního uplatnění a rozvoj kariéry, ale také pro konkurenceschopnost na trhu práce v pozdějším věku. Čtvrtá priorita se týká zvyšování nabídky na trhu práce a podpora aktivního stárnutí. Pod touto prioritou se skrývá zvyšování dostupnosti volných pracovních míst pro všechno obyvatelstvo a také podpora vzdělávání pro dlouhodobé udržení si pracovního místa. S tím je nutně spojena i podpora podniků k neustálému přísunu vzdělávání pro zaměstnance. Další prioritou je rovnost mužů a žen kdy je potřeba zajistit sjednocení platového ohodnocení obou pohlaví a také podpořit soulad rodinného a pracovního života. Šestou prioritou je podpora integrace osob znevýhodněných na trhu práce a boj proti jejich diskriminaci často spojenou s nedostatečným vzděláním. Politika zaměstnanosti má tedy za cíl podporovat dokončení školní docházky, snížení počtu znevýhodněných osob při vstupu na trh práce i podporu cizinců při vstupu na trh práce. Významná je i priorita motivace lidí k zaměstnání formou zvyšování stimulů, způsobujících vyšší zájem nezaměstnaných najít si dlouhodobé pracovní uplatnění. Další priorita je transformace nelegální práce na práci legální znamenající hlavně snížení nelegální práce a také zjednodušení administrativy v oblasti podnikání, zdokonalování a dodržování zákonů i změny v oblasti daní. Poslední prioritou je odstranění regionálních nerovností v úrovni

zaměstnanosti a nezaměstnanosti. To v praxi představuje podporu podnikání i pomoc méně atraktivním regionům pro podnikání včetně podpory lidských zdrojů. Evropská strategie zaměstnanosti dlouho nenechala čekat na své výsledky a skutečně se podařilo docílit pružnějších pracovních trhů, zvýšení zaměstnanosti a snížení míry nezaměstnanosti.⁵⁵

4.3.1.1 Fondy Evropské unie

Strukturální fondy Evropské unie tvoří finanční podporu při zajišťování politiky zaměstnanosti i při procesu sociálního začleňování. Pod pojmem sociální začleňování si lze představit začleňování osob na trh práce a zároveň do společnosti, které je spjato s rozvojem schopností a dovedností lidí. Evropská unie spravuje čtyři strukturální fondy. Evropský fond regionálního rozvoje (ERDR – European regional development fund), který se soustřeďuje na podporu zaostalých regionů se strukturálními problémy. Tento fond je nejvýznamnější z důvodu nejčtetnějšího čerpání finančních zdrojů v porovnání s ostatními strukturálními fondy. Financování cílů Evropské strategie zaměstnanosti je zásluhou Evropského sociálního fondu (ESF – European social fund), který je druhým nejvýznamnějším strukturálním fondem. Třetím strukturálním fondem je Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond (EAGGF – European agricultural guidance and guarantee fund) jehož cílem je podpora rozvoje a obnovy venkova, zemědělství a agroturistiky. Posledním strukturálním fondem je Finanční nástroj pro řízení rybolovu (FIFG – Financial instrument for fisheries guidance) zajišťující finanční zdroje na podporu rybářského odvětví.⁵⁶

Nejvýznamnějším strukturálním fondem pro politiku zaměstnanosti a začleňování znevýhodněných skupin obyvatelstva do společnosti i na trh práce je Evropský sociální fond (ESF) zřízený v roce 1957.⁵⁷ „*Jeho hlavním posláním je podpora opatření pro prevenci a boj s nezaměstnaností, rozvoj lidských zdrojů, rovné příležitosti pro muže a*

⁵⁵ KOTÝNKOVÁ Magdalena, NĚMEC Otakar: *Lidské zdroje na trhu práce*, s. 45 - 51

⁵⁶ KOTÝNKOVÁ Magdalena: *Trh práce na přelomu tisíciletí*, s. 95 - 97

⁵⁷ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ: *Evropská politika zaměstnanosti a sociální politika: politika pro občany*, s. 16

ženy a rozvoj hospodářské a sociální soudržnosti.“⁵⁸ Pojem hospodářská a sociální soudržnost značí regionální politiku, při které jsou zaostalé regiony podporovány regiony vyspělejšími. Politika zaměstnanosti v rámci strukturálních fondů čerpá finanční prostředky pouze z tohoto fondu, a proto je nejdůležitější pro zajištění realizace programů v tomto odvětví. Finance z Evropského sociálního fondu mohou čerpat pouze členské státy Evropské unie. Evropská komise určuje objem finančních zdrojů a také schvaluje programové priority všech členských států Evropské unie.⁵⁹ Zastřešujícím orgánem pro řízení získávání dotací z Evropského sociálního fondu je v našem státě Ministerstvo práce a sociálních věcí. Česká republika v období let 2007 – 2013 může čerpat finanční prostředky z Evropského sociálního fondu prostřednictvím tří operačních programů⁶⁰, kterými jsou:

- a) OP Lidské zdroje a zaměstnanost – patří do víceúčelových tematických operačních programů a jeho prioritou je snižovat nezaměstnanost prostřednictvím aktivní politiky trhu práce a profesního vzdělávání, také začleňovat sociálně vyloučené osoby zpět do společnosti, zkvalitňovat veřejnou správu a mezinárodní spolupráci v těchto oblastech. Finanční prostředky jsou zajišťovány z cílů Konvergence a Regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti. Řídícím orgánem je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Na OP Lidské zdroje a zaměstnanost bylo vyhrazeno celkem 1,84 mld. Eur. neboli přibližně 6,8% všech finančních prostředků vymezených pro Českou republiku z fondů EU. Česká republika přidala dalších 0,32 mld. Eur.⁶¹ Příkladem z praxe může být podporovaný projekt,

⁵⁸ LUKÁŠ Zdeněk: *Regionální a strukturální politika EU*, s. 48

⁵⁹ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ: *Evropská politika zaměstnanosti a sociální politika: politika pro občany*, s. 10, 20

⁶⁰ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Evropský sociální fond [online]. [cit. 2012-09-15]. Dostupné z www: <<http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/esf>>

⁶¹ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Evropský sociální fond [online]. 2008. [cit. 2011-10-08]. Dostupné z www: <<http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz>>

který spočívá ve zřízení a provozu firemní mateřské školky, která napomáhá ke sladění osobního života zaměstnanců s životem pracovním.

- b) OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost - má jako hlavní prioritu rozvoj lidských zdrojů pomocí různých forem vzdělávání s důrazem na celoživotní vzdělávání. Další aktivity operačního programu se vztahují k vybudování vhodného prostředí pro vývojové, výzkumné a inovační činnosti. Zastřešujícím orgánem, v jehož rámci je možné získávat finanční prostředky z tohoto operačního programu je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Na OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost bylo vyhrazeno celkem 1 828,7 mil. Eur. neboli přibližně 7% všech finančních prostředků vymezených pro Českou republiku ze strukturálních fondů EU. Česká republika přidala 15% této částky.⁶² Praktickým příkladem v tomto případě může být projekt, jehož cílem je např. prohloubení finančního vzdělávání žáků se zdravotním postižením na určité škole.
- c) OP Praha – Adaptabilita - je operačním programem vztahujícím se pouze k území hlavního města Prahy. Jeho činnost napomáhá růstu konkurenceschopnosti Prahy pomocí zesílení adaptability a výkonnosti lidských zdrojů i zlepšením postoje k zaměstnání. OP Praha – Adaptabilita se orientuje na vzdělávání a bojuje proti sociálnímu vyloučení. Finanční prostředky na tento operační program jsou získávány v rámci cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Řídícím orgánem je Magistrát hlavního města Prahy. Na OP Praha – Adaptabilita bylo vyhrazeno celkem 108,39 mil. Eur. neboli přibližně 0,41% všech finančních prostředků vymezených pro Českou republiku z fondů EU. Česká republika přidala dalších 19,13 mil. Eur.⁶³ Příkladem z praxe může být projekt, jehož cílem je

⁶² MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Evropský sociální fond [online]. 2008. [cit. 2011-10-08]. Dostupné z www: <<http://www.esfcr.cz/07-13/opvk>>

⁶³ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Evropský sociální fond [online]. 2008. [cit. 2011-10-08]. Dostupné z www: <<http://www.esfcr.cz/07-13/oppa>>

profesní rozvoj zdravotníků formou školení Zdravotnické záchranné služby hlavního města Prahy.

Celková částka vyhrazená na čerpání Českou republikou z Evropského sociálního fondu v období let 2007 – 2013 činí 3,8 mld. Eur.⁶⁴

Dalším důležitým fondem Evropské unie je Fond soudržnosti (Cohesion fund), který nepatří do skupiny strukturálních fondů, ale také zabezpečuje hospodářskou a strukturální politiku Evropské unie pomocí poskytování financí na velké investiční záměry v oblasti životního prostředí a dopravy.⁶⁵ Celková částka vyhrazená pro získávání peněžních prostředků z fondů Evropské unie pro Českou republiku činí 26,7 miliard Eur.⁶⁶

4.3.2 Politika zaměstnanosti v České republice

Ekonomická transformace pro Českou republiku znamenala velkou změnu nejen na trhu práce. Cílem transformace byl přechod z centrálně řízené ekonomiky na ekonomiku tržní s efektivně fungujícím trhem práce. Tento proces byl spojen s poklesem výkonnosti ekonomiky, protože se ekonomika otevřela světovým trhům a nebyla dostatečně konkurenceschopná. Na základě toho se náhle snížila poptávka na trhu práce a zároveň stoupla míra nezaměstnanosti. S ekonomickou transformací byla spjata i transformace sociální orientovaná na ochranu sociálně slabých skupin obyvatelstva, zejména nezaměstnaných. Sociální reforma měla zajistit sociální instituce, nové sociální dávky apod., aby nenarůstal počet obyvatel žijících v chudobě. Na základě politické, ekonomické a sociální přeměny došlo ke zvýšení významu politiky zaměstnanosti vykonávanou úřady práce. Největším problémem této doby byla nedostatečná výkonnost a konkurenceschopnost ekonomiky, a proto muselo dojít k modernizaci

⁶⁴ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Evropský sociální fond [online]. 2008. [cit. 2011-10-08]. Dostupné z [www: <http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr>](http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr)

⁶⁵ KOTÝNKOVÁ Magdalena: *Trh práce na přelomu tisíciletí*, s. 98

⁶⁶ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Strukturální fondy EU [online]. [cit. 2011-10-08]. Dostupné z [www: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU>](http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU)

technologií a rychlé adaptaci podniků. Po těchto krocích se značně zvýšila produktivita práce a zároveň klesla míra nezaměstnanosti. V následujících letech se Česká republika potýkala s kolísáním míry nezaměstnanosti, které usměrňovala státní politikou zaměstnanosti a později po roce 2004, kdy se stala členským státem Evropské unie, si vzala za své cíle Evropské strategie zaměstnanosti.⁶⁷

Státní politika zaměstnanosti je nepostradatelnou součástí soustavy politik naší republiky a její působnost nelze jiným způsobem nahradit. Státní politika zaměstnanosti je provázána s politikou sociální, hospodářskou a vzdělávací. V užším pojetí je dále rozdělena na aktivní a pasivní politiku zaměstnanosti. V České republice ji vytváří stát a jeho subjekty, které se vyskytují na trhu práce. Patří mezi ně i zaměstnavatelé a odborové organizace. Výkon státní politiky zaměstnanosti je také úzce spjat s územními samosprávnými celky, profesními organizacemi, sdruženími osob se zdravotním postižením a organizacemi zaměstnavatelů, avšak vykonávána je přímo Ministerstvem práce a sociálních věcí a Úřadem práce České republiky.⁶⁸ Úkol státní politiky zaměstnanosti je hlavně předcházet nezaměstnanosti a usnadňovat vstup nezaměstnaných do pracovního vztahu. Těchto základních úkolů je dosahováno mnoha dílčími cíli, které stanovuje zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Dle zákona státní politika zaměstnanosti zajišťuje například: zabezpečování práva na zaměstnání, monitorování situace na trhu práce, realizování aktivní politiky zaměstnanosti, hospodaření s financemi na státní politiku zaměstnanosti, poskytování podpory nezaměstnaným, odstraňování diskriminací na trhu práce či zajišťování čerpání dotací z Evropského sociálního fondu.⁶⁹

„Úřad práce je správní úřad s celostátní působností zřízen zákonem č. 73/2011 Sb. (zákon o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů). Účinnost zákona je od 1. 4. 2011. Datem účinnosti se zrušují původní (okresní) úřady práce zřízené podle zákona o zaměstnanosti (zákon č. 435/2004 Sb.). Veškeré úkoly v oblastech zaměstnanosti, ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti

⁶⁷ KOTÝNKOVÁ Magdalena: *Trh práce na přelomu tisíciletí*, s. 110 - 115

⁶⁸ STEINICHOVÁ Ladislava a kol.: *Zákon o zaměstnanosti. Komentář*, s. 3

⁶⁹ Tamtéž, s. 3

zaměstnavatele, státní sociální podpory a dalších přebírá Úřad práce České republiky rozčleněný na generální ředitelství a krajské pobočky.“⁷⁰ Krajské pobočky, kterých je 14, nahradily zrušené krajské úřady práce a byly rozčleněny na kontaktní pracoviště. Úřad práce České republiky dále vytváří pro zajištění souladu na trhu práce při uskutečňování státní politiky zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů poradní sbory skládající se zejména z představitelů odborových organizací, organizací zaměstnavatelů, organizací zdravotně postižených, družstevních orgánů a územních samosprávných celků. Činnost poradních sborů je vztažena hlavně k poskytování příspěvků zaměstnavatelům v rámci aktivní politiky zaměstnanosti, programům rekvalifikace, organizaci poradenské činnosti, podpoře rovného zacházení s osobami uplatňujícími právo na zaměstnání či hromadnému propouštění.⁷¹ „Prámem na zaměstnání je právo fyzické osoby, která chce a může pracovat a o práci se uchází, na zaměstnání v pracovněprávním vztahu, na zprostředkování zaměstnání a na poskytnutí dalších služeb za podmínek stanovených zákonem.“⁷²

4.4 Časové řady

Statistické úlohy zkoumající změny určitých ukazů v čase jsou velmi důležité a pro vytvoření analýzy je jejich základním prostředkem časová řada, ve které jsou data vždy chronologicky utříděna.⁷³ „Časová řada je množina pozorování kvantitativní charakteristiky (ukazatele), uspořádaná v čase. Časové řady se člení z různých hledisek podle charakteru ukazatele. Nejvýznamnější jsou časové řady okamžikové, intervalové, krátkodobé, dlouhodobé, periodické, neperiodické, časové řady původních hodnot či

⁷⁰ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. O Úřadu práce České republiky [online]. 2011. [cit. 2011-10-08]. <Dostupné z www: <http://portal.mpsv.cz/upcr/oup>>

⁷¹ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. O Úřadu práce České republiky [online]. 2011. [cit. 2011-10-08]. <Dostupné z www: <http://portal.mpsv.cz/upcr/oup>>

⁷² STEINICHOVÁ Ladislava a kol.: *Zákon o zaměstnanosti. Komentář*, s. 22

⁷³ SVATOŠOVÁ, Libuše; KÁBA, Bohumil. *Statistické metody II.*, s. 38

odvozených charakteristik.“⁷⁴ Teorie časových řad je kvantitativní metoda a běžně se používá u analýzy ekonomických dat i v jiných vědních disciplínách. Pomocí analýzy časových řad je možné porozumět jednotlivým údajům v časové řadě i jejich výkyvům a zároveň předpovědět budoucí vývoj těchto údajů.⁷⁵

⁷⁴ SVATOŠOVÁ, Libuše; KÁBA, Bohumil. *Statistické metody II.*, s. 38

⁷⁵ CIPRA, Tomáš. *Analýza časových řad s aplikacemi v ekonomii*, s. 9, 10

5. EMPIRICKÁ ČÁST

5.1 Případová studie

Jihočeský kraj se rozkládá v jižní části Čech a jeho rozloha činí 10 057 km². Na tomto území v současnosti žije 642 734 obyvatel s hustotou obyvatelstva 62 obyvatel na km², která představuje nejnižší hustotu obyvatelstva v celé České republice. Obyvatelé žijí celkem v 53 městech a 623 obcích. Vývoj počtu obyvatel na území kraje má stále rostoucí charakter. V roce 2000 zde žilo celkem 625 293 obyvatel, z toho 307 002 mužů a 318 291 žen. V loňském roce byl počet obyvatel vyšší, protože celkový počet obyvatel činil 638 706 z toho 314 880 mužů a 323 826 žen.⁷⁶ Jihočeský kraj sousedí na západě s krajem Plzeňským, na severu se Středočeským krajem, na severovýchodě s krajem Vysočina a na východě s Jihomoravským krajem. Jižními sousedy jsou Rakousko, resp. Horní a Dolní Rakousy a Spolková republika Německo, resp. Dolní Bavorsko. Sousedství s těmito vyspělými státy je významné a to nejen z důvodu rozvoje cestovního ruchu. Jihočeský kraj je velmi atraktivní nejen svou krásnou přírodou, ale také množstvím kulturních a historických památek. Mezi nejznámější se řadí centrum Českého Krumlova, které je zapsáno na Seznamu světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO, zámek Hluboká, který se nachází nedaleko Českých Budějovic či turisticky velmi oblíbený klášter ve Vyšším Brodě. Z přírodních krás jsou to zejména rybníky na Třeboňsku, chráněná krajinná oblast Šumava, která je vyhledávanou turistickou lokalitou v letním i zimním období či Vodní nádrž Lipno, která často bývá nazývána Jihočeským mořem. Reliéf kraje zvýrazňuje Českobudějovická a Třeboňská pánev nacházející se ve středu kraje lemovaná Středočeskou pahorkatinou a Českomoravskou vrchovinou. Plastiku kraje zvýrazňují i Novohradské hory ležící na hranicích se sousedním Rakouskem i Šumava zasahující do vedlejšího Německa. Tyto přírodní úkazy se podepsali na kráse kraje. Průměrná nadmořská výška Jihočeského

⁷⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Jihočeský kraj. Obyvatelstvo [online]. [cit. 2011-11-10]. Dostupné z www: <<http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/obyvatelstvo-xc>>

kraje je 400 – 600m. Nejvyšším vrcholem kraje je Plechý ležící v pohoří Šumava s výškou 1378 m. Naopak nejnižším bodem Jihočeského kraje je hladina Orlické přehrady, která byla vybudována v letech 1954 - 1961 s nadmořskou výškou 350 m. Administrativní členění kraje je rozděleno do sedmi okresů a pro přenesenou působnost je kraj rozvržen do sedmnácti správních obvodů obcí s rozšířenou působností, které jsou dále rozčleněny na 37 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Hlavním a zároveň největším městem ležícím na soutoku řek Malše a Vltavy v Jihočeském kraji jsou České Budějovice s rozlohou 55,56 km² a s 93 883 obyvateli.⁷⁷ Pracovní trh je v Jihočeském kraji rozmanitý, avšak velmi významným tradičním odvětvím je zemědělství, ve kterém pracuje 8,9% ekonomicky aktivního obyvatelstva. Podstatný je také rostoucí cestovní ruch, na kterém se kladně projevuje sousedství s ekonomicky vyspělými zeměmi. Turismus je zde založen zejména na mnohých přírodních, kulturních i historických památkách, ale kraj má značný potenciál na rozmach turistického ruchu v oblasti rekreace na vodních nádržích Orlík či Lipno. Oblast kraje ve srovnání s ostatními kraji České republiky není příliš průmyslově zaměřena, avšak i zde nalezneme strojírenský průmysl soustředěný v okolí měst Tábor a Strakonice, textilní průmysl, dřevozpracující i potravinářský průmysl. V důsledku nevelikého průmyslového odvětví není příliš narušeno zdejší životní prostředí a lokalita je nejen turisticky atraktivnější, ale i život zde je příjemnější. Další podstatný činitel přispívající velkou měrou k atraktivitě kraje je potenciál v rozvoji podnikání z důvodu výborné polohy kraje v blízkosti významných hospodářských center. To zde velkým způsobem pozitivně ovlivňuje důležitost obchodu a služeb.⁷⁸ Jak již bylo řečeno výše, Jihočeský kraj spolupracuje i se sousedními státy, tedy Německem a Rakouskem, již od roku 2001. „*Hlavními cíli spolupráce s těmito regiony jsou rozvoj vzájemné propagace v oblasti cestovního ruchu, dopravní projekty, především podpora eurokoridoru Sever-Jih, oblast vzdělávání, kultura a posílení významu regionů v rámci Evropy. Další spolupráce probíhá s Kantonem Bern, Košickým samosprávným krajem, regionem*

⁷⁷ JIHOČESKÝ KRAJ. Vnější vztahy a zahraniční spolupráce Jihočeského kraje [online]. [cit. 2011-11-10]. Dostupné z [www: <http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=14&par\[lang\]=CS>](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=14&par[lang]=CS)

⁷⁸ Kolektiv CES VŠEM NOZV NVF: *Konkurenční schopnost České republiky 2008 – 2009*, s. 179 -181

*Bretaň ve Francii a městem Lethbridge ve státě Alberta v Kanadě.*⁷⁹ Trnem v oku je ovšem pro Rakousko nová jaderná elektrárna Temelín vystavená na území Jihočeského kraje (přibližně 50km od hranic s Rakouskem a Německem), jejíž roční výroba elektrické energie je 14 949 GWh.⁸⁰

V dubnu loňského roku došlo ke zrušení původních (okresních) úřadů práce a činnosti spojené s oblastí zaměstnanosti, ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, státní sociální podpory a dalších přebal Úřad práce České republiky, který je úřadem s celostátní působností a svou činnost provádí prostřednictvím generálního ředitelství a krajských poboček.⁸¹ Krajských poboček je v Jihočeském kraji celkem sedm (České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor), avšak celkem existuje dvacet kontaktních pracovišť v daném regionu Úřadu práce České republiky. Situace na trhu práce je v Jihočeském kraji ovlivněna vývojem ekonomiky, nejen České republiky, ale celé Evropské unie. Velkým kladem kraje je, že si stále drží míru nezaměstnanosti na jedněch z nejnižších v rámci České republiky. V roce 2011 má Jihočeský kraj pátou nejnižší míru registrované nezaměstnanosti (8,39%) ze všech krajů České republiky.⁸² Vývoj registrované míry nezaměstnanosti v roce 2011 v celé České republice znázorňuje následující graf.

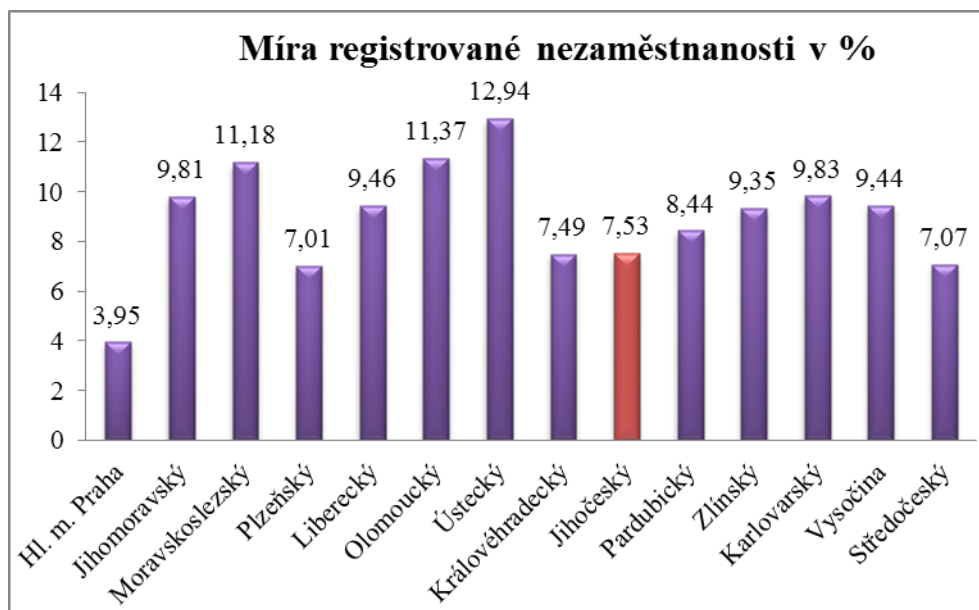
⁷⁹ JIHOČESKÝ KRAJ. Vnější vztahy a zahraniční spolupráce Jihočeského kraje [online]. [cit. 2011-11-10]. Dostupné z www: <[http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=14&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=14&par[lang]=CS)>

⁸⁰ JADERNÁ ELEKTRÁRNA TEMELÍN. Temelín [online]. 2011. [cit. 2011-11-10]. Dostupné z www: <http://www.temelin.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=70&Itemid=1>

⁸¹ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. O Úřadu práce České republiky [online]. 2011. [cit. 2011-11-10]. Dostupné z www: <<http://portal.mpsv.cz/upcr/oup>>

⁸² MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Úřad práce České republiky - krajská pobočka v Českých Budějovicích [online]. 2011 [cit. 2011-11-10]. Dostupné z www: <<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc>>

Graf č. 6: Míra registrované nezaměstnanosti v krajích ČR v roce 2011

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na grafu je znázorněna míra registrované nezaměstnanosti ve všech krajích České republiky v roce 2011. Nejmenší míra nezaměstnanosti je vykazována na území hlavního města Prahy, z důvodu vysokého počtu ekonomických subjektů nabízejících početné množství různorodých pracovních míst. Stav nízké míry nezaměstnanosti je v Praze dlouhodobý. Vlivem blízkosti Prahy a jejích pracovních možností je druhým krajem s nejnižší mírou nezaměstnanosti Středočeský kraj. Třetí nejnižší míru nezaměstnanosti vykazuje Královéhradecký kraj s významným podílem obyvatel pracujících ve zpracovatelském průmyslu. Jihočeský kraj se v míře nezaměstnanosti řadí na páté místo a patří tím mezi kraje s nižší mírou nezaměstnanosti. Naopak nejhůře je na tom průmyslově orientovaný kraj Ústecký. Míra registrované nezaměstnanosti v rámci celé České republiky v loňském roce činila 8,62%.⁸³

⁸³ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Krajské pobočky. [online]. 2011 [cit. 2011-11-10]. Dostupné z [www: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp>](http://portal.mpsv.cz/upcr/kp)

Celkové shrnutí současného stavu kraje na dalších řádcích poukazuje na výčtu jeho základních kladů a záporů. Jak jsem již zmínila výše, pro Jihočeský kraj je velkým pozitivem relativně nízká míra nezaměstnanosti ve srovnání s ostatními kraji České republiky. Jako další významné plus kraje lze bezpochyby uvést sousedství s Rakouskem a Německem, které je výhodné zejména z důvodu přeshraniční spolupráce kraje i z důvodu působení dílčích částí zahraničních firem v kraji. Kraj poskytuje pestrou škálu pracovního uplatnění z důvodu rozmanité odvětvové struktury hospodářství. Zásadním kladem kraje je i skutečnost, že v kraji neexistuje natolik významný a velký podnik, který by mohl výrazným způsobem ovlivnit zaměstnanost i nezaměstnanost v kraji. Významným pozitivem kraje je málo poškozené životní prostředí, které zajišťuje vysokou atraktivitu kraje, kterou zároveň podtrhují i zdejší historické, kulturní i přírodní památky a zajímavosti, jichž je zde nespočet. Je zde také stále relativně vysoký podíl občanů pracujících v tradičních oblastech jako je zemědělství, lesnictví a rybníkářství. Jako poslední silnou stránku kraje lze uvést přítomnost vysokého školství v kraji v podobě Jihočeské univerzity, řady fakult z dalších univerzit i jiných vysokých škol.⁸⁴

Na druhé straně i zde existuje mnoho záporů, které významně ovlivňují Jihočeský kraj. Za nejdůležitější považují velkou rozlohu kraje bez dostatečně husté a kvalitní dopravní infrastruktury. Tento významný nedostatek má vliv i na snížení přitažlivosti kraje pro nové potenciální podniky ať již české či zahraniční. S tímto problémem souvisí i řídké osídlení kraje projevující se nejvíce v příhraničí, kde existuje několik obcí bez železničního i autobusového spojení. Za další slabou stránku kraje považují klesající tendenci o zájem o učňovské školství. V kraji je také nedostatek surovinových zdrojů i průmyslových zón.⁸⁵

⁸⁴ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Zpráva o situaci na trhu práce v Jihočeském kraji [online]. 2011. [cit. 2011-12-02]. Dostupné z [www: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky>](http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky)

⁸⁵ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Zpráva o situaci na trhu práce v Jihočeském kraji [online]. 2011. [cit. 2011-12-02]. Dostupné z [www: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky>](http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky)

5.2 Analýza trhu práce v Jihočeském kraji

Trh práce v Jihočeském kraji představuje nejen odraz celé ekonomiky státu, která je závislá na stavu ekonomiky zejména Evropské unie, ale také na aktivní politice zaměstnanosti a celkové situace nabídky a poptávky na trhu práce. Na následujících řádcích je provedena analýza nejdůležitějších základních ukazatelů trhu práce v Jihočeském kraji, která poukazuje na jeho současný i minulý stav. Všechny ukazatele jsou znázorněny v přehledných grafech a tabulkách.

Na začátku analýzy trhu práce v kraji je nutné charakterizovat demografickou strukturu lokality. V posledních letech se v Jihočeském kraji struktura obyvatel změnila a v celkovém pojetí jde o trend stárnutí populace. Průměrný věk žen na území Jihočeského kraje je 42,2 let a mužů 39,6 let. Následující tabulky podrobněji ukazují strukturu obyvatel Jihočeského kraje. Veškerá uvedená data pocházejí z roku 2010.

Tabulka č. 1: Obyvatelstvo dle věkových skupin v Jihočeském kraji v roce 2010

Věk	Jihočeský kraj	Vyjádření v procentech
<i>Úhrnem v tis.</i>	638,7	100
0 až 14 let	92,7	14,5
15 až 29 let	122,1	19,1
30 až 44 let	147,2	23
45 až 59 let	132,2	20,7
60 až 74 let	101,7	15,9
75 a více let	42,8	6,7

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka č. 2: Věková struktura obyvatelstva ve věku 15 a více let dle nejvyššího dosaženého vzdělání v Jihočeském kraji v roce 2010 v Jihočeském kraji

Úhrnem v tis.	Rok 2010	Vyjádření v procentech
<i>Úhrnem v tis</i>	545,9	100
Základní vzdělání	92,4	16,9
Střední bez maturity	201,6	36,9
Střední s maturitou	191	35
Vysokoškolské	60,9	11,2

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka č. 3: Věková struktura obyvatelstva ve věku 15 let a více dle ekonomického postavení v roce 2010 v Jihočeském kraji

Úhrnem v tis.	Rok 2010
Pracovní síla	316,8
Zaměstnaní v NH	300
Nezaměstnaní	16,8
Ekonomicky neaktivní	229

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Přehledné tabulky mapují stav a strukturu obyvatelstva v Jihočeském kraji v roce 2010. Z první tabulky vyplývá fakt, že na území kraje převažuje starší obyvatelstvo. Nejvíce zastoupenou skupinou obyvatel na území kraje jsou osoby ve věku 30 až 44 let, jichž je 23% z celkového počtu obyvatel kraje v roce 2010. Nejméně zastoupenou skupinou obyvatel jsou osoby starší 75-ti let věku, kterých je 6,7% z celkového počtu obyvatel kraje. Z následující tabulky je patrné, že v Jihočeském kraji žije nejvíce osob se středním vzděláním bez maturity. Tato určitá část populace představuje 31,6% z celkového počtu obyvatel kraje v daném roce. V kraji žije vysokoškolsky vzdělaných osob 60,9 tis. neboli 11,2 %, ovšem tyto čísla by se měla do budoucna zvyšovat. Poslední tabulka vykazuje velikost pracovní síly, nezaměstnané i ekonomicky neaktivní obyvatele.

Další významné ukazatele o Jihočeském kraji prezentuje následující tabulka, která poukazuje základní údaje o jednotlivých okresech Jihočeského kraje, dále na obyvatele kraje a na ekonomické subjekty působící ve zdejších kraji. Data jsou k 1. 1. 2011.

Tabulka č. 4: Základní ukazatele a ekonomické subjekty Jihočeského kraje v roce 2011

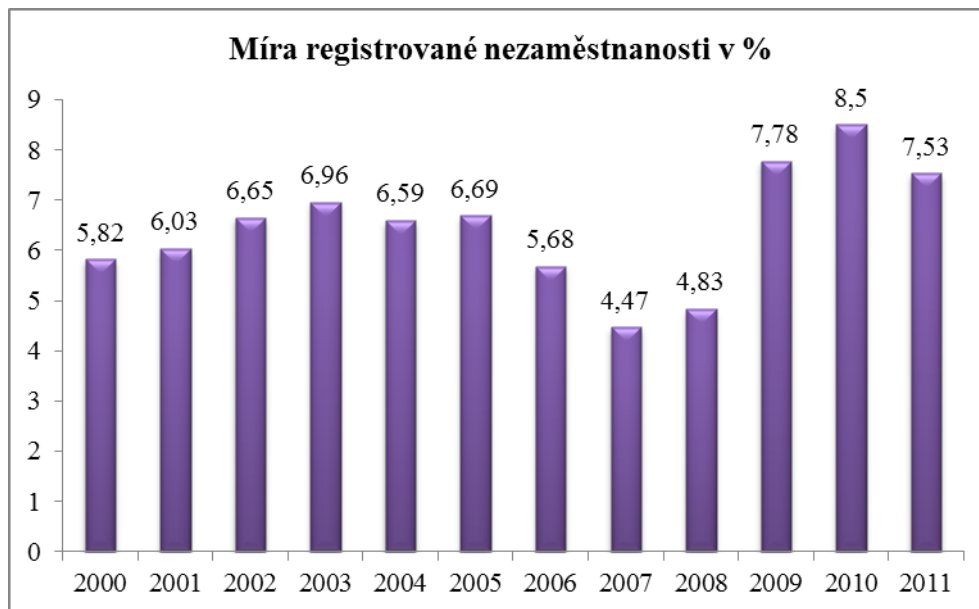
Rok 2011	Obce	Počet obyvatel	Ekonomické subjekty celkem	z toho		
				Fyzické osoby	Obchodní společnosti	Družstva
<i>Jihočeský kraj</i>	<i>623</i>	<i>639 096</i>	<i>157 918</i>	<i>125 220</i>	<i>14 319</i>	<i>681</i>
České Budějovice	109	188 482	50 299	38 308	6 564	364
Český Krumlov	46	61 471	15 318	11 996	1 327	32
Jindřichův Hradec	106	93 065	20 537	16 334	1 545	74
Písek	75	70 766	16 783	13 647	1 114	63
Prachatice	65	51 449	12 815	10 426	919	28
Strakonice	112	70 695	16 043	12 691	1 072	65
Tábor	110	103 168	26 123	21 818	1 778	55

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka prezentuje základní ukazatele a ekonomické subjekty Jihočeského kraje jako celku i jeho jednotlivých okresů. Okres Strakonice má nejvyšší počet obcí a naopak s nejnižším počtem obcí je okres Prachatice. Počet obyvatel je zpravidla vyšší v okolí velkých měst, a proto je počet obyvatel nejvyšší v okrese Českých Budějovic a následně v okrese Tábor. Celkový počet ekonomických subjektů, působících v Jihočeském kraji je 157 918, z nichž je přibližně 79% fyzických osob. Nejvíce ekonomických subjektů působí v Českých Budějovicích, které jsou největším městem Jihočeského kraje.

Základním ukazatelem odrážející stav minulého a současného trhu práce je registrovaná míra nezaměstnanosti. Jak již bylo výše zmíněno, míra nezaměstnanosti v Jihočeském kraji se řadí k nižším ve srovnání se zbývajícími kraji České republiky. Vývoj míry nezaměstnanosti v Jihočeském kraji v letech 2000 – 2011 znázorňuje následující graf.

Graf č. 7: Míra registrované nezaměstnanosti v Jihočeském kraji v letech 2000 – 2011

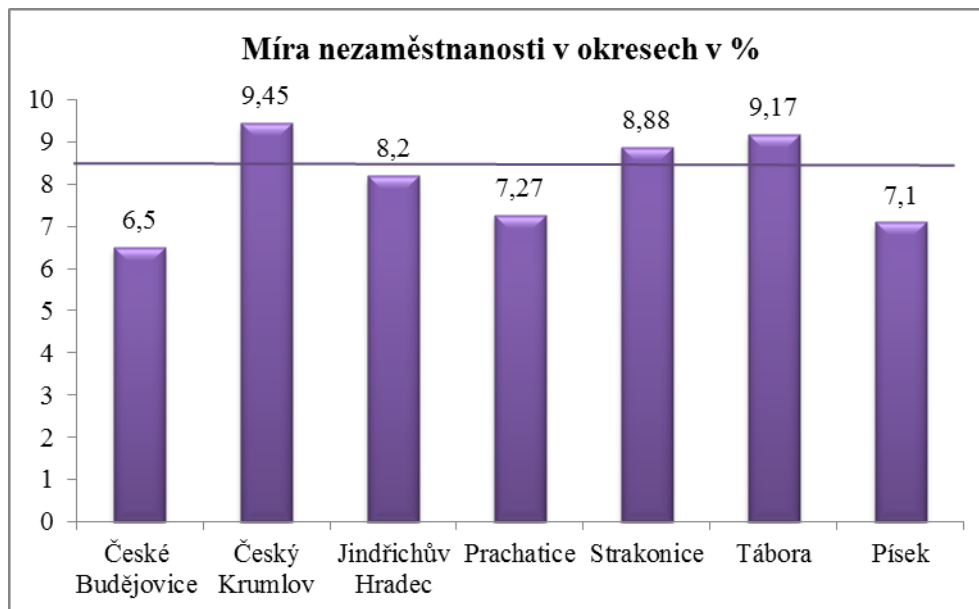

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf znázorňuje vývoj míry registrované nezaměstnanosti v Jihočeském kraji v letech 2000 – 2011. V pozadí těchto čísel stojí ekonomický vývoj České republiky. Největší zvrát v tomto ukazateli nastal v roce 2009, kdy po období silné ekonomiky v letech 2006 – 2008 Českou republiku zasáhla neočekávaná ekonomická recese způsobující prudký nárůst nezaměstnanosti. V tomto období míra nezaměstnanosti prudce stoupla z 4,83% na neuvěřitelných 7,78%. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2010, kdy na kraj nejvíce dopadaly následky ekonomické recese. Situace se lehce zlepšila v roce 2011, kdy ukazatel míry nezaměstnanosti klesl na 7,53%.

Pro důkladnou analýzu kraje je nutné uvést podrobnější data o Jihočeském kraji týkající se míry nezaměstnanosti. Proto následující graf znázorňuje situaci v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v ukazateli registrované míry nezaměstnanosti v roce 2010.

Graf č. 8: Míra registrované nezaměstnanosti (v %) v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v roce 2010

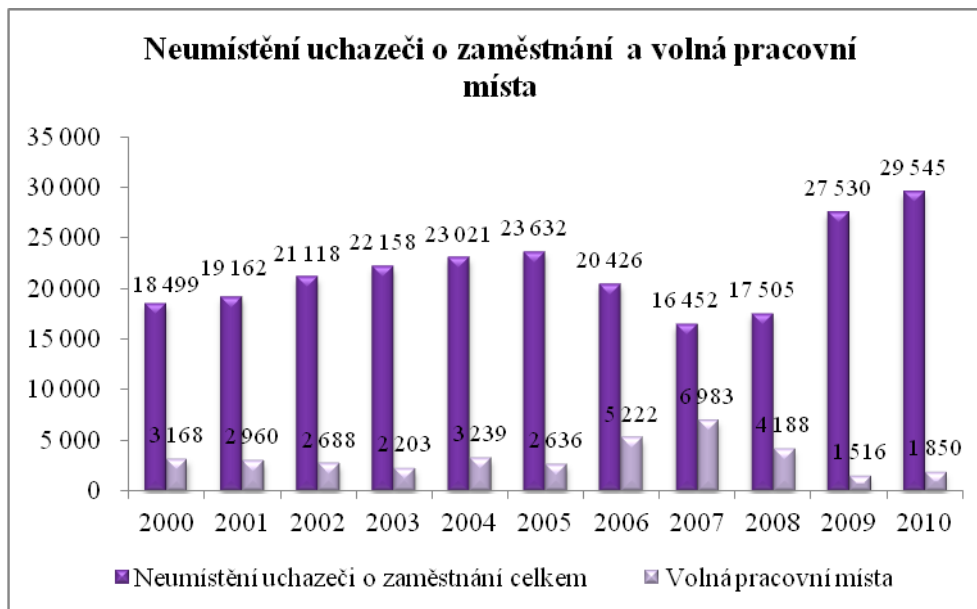

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Na grafu je znázorněna míra registrované nezaměstnanosti v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v roce 2010. Nejlépe byl na tom okres České Budějovice, což bylo způsobeno polohou u velkého města poskytujícím více pracovních příležitostí. Za okrese České Budějovice následoval okres Písek, který měl o 0,6% vyšší míru registrované nezaměstnanosti. Naopak nejhůře na tom byly obyvatelé v okrese Český Krumlov, kde se ukazatel přiblížil téměř k 9,5%. Vodorovná čára znázorňuje registrovanou míru nezaměstnanosti v roce 2010 za celý Jihočeský kraj, jejíž hodnota se nacházela na 8,5%.

Další zkoumaný prvek trhu práce je vývoj počtu uchazečů o zaměstnání ve sledovaném kraji a také vývoj počtu volných pracovních míst. Tento vývoj od roku 2000 je graficky znázorněn v následujícím grafu.

Graf č. 9: Neumístění uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa v Jihočeském kraji v letech 2000 - 2010

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z časové řady přenesené do grafu vyplývá, že v průběhu let nedošlo ke značným výkyvům v neumístěných uchazečích o zaměstnání. Kolísání bylo nejvýraznější mezi rokem 2007 až 2009. V té době se počet neumístěných uchazečů o zaměstnání zvýšil. Nárůst tohoto ukazatele způsobila ekonomická recese. Ke konci roku 2007 bylo evidovaných neumístěných uchazečů o zaměstnání celkem 16 452 a následující rok se jejich počet začal pomalu zvyšovat. V roce 2009 se jejich počet zvýšil na 27 530. Tento nárůst se samozřejmě odrazil také na ukazateli volných pracovních míst. V roce 2006 byl počet volných pracovních míst v Jihočeském kraji 5 222 a v roce 2007 se tento počet zvýšil na 6 983. Jejich nárůst byl způsoben příznivým ekonomickým obdobím. Ke konci roku 2010 bylo v Jihočeském kraji evidováno celkem 29 545 uchazečů o zaměstnání, z nichž pobíralo 11 834 uchazečů podporu v nezaměstnanosti. V této době bylo pouze 1 850 volných pracovních míst. Na jedno volné pracovní místo tedy připadalo 15,9 neumístěných uchazečů o zaměstnání. Nejvíce evidovaných uchazečů o

zaměstnání tvořili dle vzdělání absolventi středních škol, kterých bylo 71,3%.⁸⁶ Více dat o vývoji počtu uchazečů o zaměstnání na jedno volné pracovní místo popisuje následující tabulka.

Tabulka č. 5: Vývoj počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání připadajících na jedno volné pracovní místo v Jihočeském kraji v letech 2000 – 2010

Rok	Počet uchazečů o zaměstnání na jedno volné pracovní místo
2000	5,8
2001	6,5
2002	7,9
2003	10,1
2004	7,1
2005	9
2006	3,9
2007	2,4
2008	4,2
2009	18,2
2010	15,9

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka uvádí vývoj počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání připadajících na jedno volné pracovní místo. Nejhorší situace nastala v roce 2009, kdy na jedno volné pracovní místo připadalo 18,2 neumístěných uchazečů o zaměstnání. Příčinou takto vysokého počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání na jedno volné pracovní místo byla hospodářská krize. Tato skutečnost znamenala výrazný skok oproti předcházejícímu roku, protože v roce 2008 na jedno volné pracovní místo připadali pouze 4,2 neumístění uchazeči o zaměstnání. Nejlepším rokem v tomto ukazateli byl rok 2007, kdy na jedno volné pracovní místo připadali pouze 2,4 neumístění uchazeči o

⁸⁶ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Zpráva o situaci na trhu práce v Jihočeském kraji [online]. 2011. [cit. 2011-12-02]. Dostupné z [www: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky>](http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky)

zaměstnání. V roce 2010 připadalo na jedno volné pracovní místo 15,9 neumístěných uchazečů o zaměstnání. Nejvíce uchazečů o zaměstnání v roce 2010 hledalo práci v profesích administrativních pracovníků, prodavačů a kuchařů, avšak zájem ze strany zaměstnavatelů byl zejména o profese strojírenských dělníků (např. zámečník), stavebních dělníků a řidičů nákladních vozů dálkové přepravy.⁸⁷

S trhem práce souvisí i průměrná hrubá měsíční mzda, která je dalším zkoumaným ukazatelem. Následující tabulka znázorňuje vývoj průměrné měsíční hrubé mzdy v Jihočeském kraji v letech 2000 – 2011 v porovnání s vývojem stejného ukazatele v rámci České republiky.

Tabulka č. 6: Srovnání vývoje průměrné hrubé měsíční mzdy v Kč v Jihočeském kraji a v České republice v letech 2000 – 2011

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Průměrná měsíční mzda v Jihočeském kraji	12 551	13 528	13 910	14 640	15 478	16 289
Průměrná měsíční mzda v ČR	13 219	14 378	15 524	16 430	17 466	18 344

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Průměrná měsíční mzda v Jihočeském kraji	17 232	18 431	19 637	20 319	21 497	21 374
Průměrná měsíční mzda v ČR	19 546	20 957	22 592	23 344	23 797	23 726

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

⁸⁷ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Analýza stavu a vývoje trhu práce v Jihočeském kraji za rok 2010 [online]. 2011, s. 13, 15 [cit. 2011-12-02]. Dostupné z www:

<<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky/cbkraj1210.doc>>

Na počátku časové řady v roce 2000 činila průměrná hrubá měsíční mzda v České republice 13 219 Kč a v Jihočeském kraji 12 551 Kč. Tehdy se průměrná hrubá měsíční mzda v Jihočeském kraji dosahovala necelých 95% celorepublikového průměru tohoto ukazatele. V loňském roce byla průměrná hrubá měsíční mzda v České republice 23 726 Kč, z čehož vyplývá, že průměrná hrubá měsíční mzda v Jihočeském kraji se nacházela pod průměrem České republiky a to na úrovni 90,1% celorepublikové hrubé průměrné měsíční mzdy. Z tabulky ukazující vývoj hrubé měsíční mzdy v čase vyplývá rostoucí charakter daného ukazatele a zároveň zvyšující se rozdíl mezi průměrnou hrubou měsíční mzdou České republiky a Jihočeského kraje. V roce 2010 ovšem došlo k porušení rostoucího charakteru vývoje průměrné hrubé měsíční mzdy a to jak v rámci celé České republiky, tak i v rámci Jihočeského kraje. Na úrovni České republiky průměrná hrubá mzda oproti roku 2010 v loňském roce klesla o 0,3% neboli o 71Kč a v Jihočeském kraji tento rozdíl představoval 123Kč neboli 0,52%.

Další tabulka znázorňuje vývoj počtu zaměstnaných osob a zároveň počet obyvatelstva v Jihočeském kraji.

Tabulka č. 7: Počet zaměstnaných a počet obyvatel v Jihočeském kraji v letech 2000 - 2011

Rok	Zaměstnaní celkem v tis.osob	Počet obyvatel celkem v tis. osob	Počet zaměstnaných vůči počtu obyvatel celkem v procentech
2000	299,7	625,3	47,9
2001	299,5	624,6	47,9
2002	298,7	625,1	47,8
2003	296,9	625,5	47,5
2004	296,6	625,7	47,4
2005	300,7	627,8	47,9
2006	302,8	630	48
2007	311,8	633,3	49,2
2008	314,7	636,3	49,5
2009	307,4	637,6	48,2
2010	300	638,7	46,9
2011	289,9	639,1	45,4

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka uvádí vývoj stavu zaměstnaných a počtu obyvatel na území Jihočeského kraje v letech 2000 – 2011. Čísla hodnotící počet zaměstnaných odrážejí výkyvy v míře nezaměstnanosti tabulkově znázorněnou výše. Na počet zaměstnaných měla výrazný dopad ekonomická recese, která zasáhla Českou republiku v roce 2008. To způsobilo přerušení trendu rostoucího počtu zaměstnaných, jelikož nastal pokles počtu zaměstnaných spojený s nárůstem míry nezaměstnanosti. V roce 2008 počet zaměstnaných dosahoval svého vrcholu a to 49,5% zaměstnaných z celkového počtu obyvatel. Ovšem následujícího roku klesnul počet zaměstnaných o 1,3% neboli o 7,3tis. zaměstnaných osob. V té době vzrostla míra nezaměstnanosti ze 4,83% na 7,78%. Počet obyvatel vykazuje z dlouhodobého hlediska rostoucí charakter.

Následující řádky se věnují oblastem zaměstnanosti v Jihočeském kraji a také počtu obyvatel pracujících v těchto jednotlivých oblastech. V Jihočeském kraji je ve významné míře zastoupen primární sektor, jelikož zemědělství, lesnictví a rybníkářství jsou jednou z tradičních a zároveň i nejdůležitějších oblastí na tomto území vůbec. Zemědělství zaměstnávalo v roce 2010 v Jihočeském kraji 18,1 tis. obyvatel, z toho 4,2 tis. žen a 13,9 tis. mužů. Zemědělstvím se zabývá všech sedm okresů kraje, ale nejslabší je v okolí velkých měst, zejména pak v okolí Českých Budějovic. Výrazný pokles osob pracujících v zemědělství zaznamenala oblast Strakonicka, kde je na prvním místě strojírenský průmysl. V živočišné výrobě je v Jihočeském kraji nejpodstatnější chov prasat, skotu, dobytka, drůbeže a ryb, v rostlinné výrobě je nejpodstatnější pěstování obilovin, brambor, kukuřice a řepky.⁸⁸

Oblast sekundárního sektoru v Jihočeském kraji tvoří jednu z nejvýznamnějších oblastí hospodářství kraje. Průmysl zaměstnával v roce 2010 na území Jihočeského kraje 122 tis. obyvatel, z toho 38,6 tis. žen a 83,4 tis. mužů. Průmysl je výrazně zastoupen ve všech okresech Jihočeského kraje, nejvíce však v okrese Strakonice, Tábor

⁸⁸ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Zprávy o situaci na trhu práce v jednotlivých okresech Jihočeského kraje [online]. 2011. [cit. 2011-12-02]. Dostupné z [www.<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky>](http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky)

a Jindřichův Hradec. Nejrozšířenější průmysl je průmysl zpracovatelský, textilní a strojírenská výroba, elektrotechnický, kovodělný, potravinářský, dřezpracovatelský průmysl a stavebnictví.⁸⁹

Terciální ekonomický sektor je v Jihočeském kraji zastoupen v oblasti cestovního ruchu a s ním spojené poskytované služby jako je pohostinství, ubytovací služby, pojišťovnictví atd. Nejvíce navštěvovaný je okres Prachatice hlavně z důvodu atraktivního prostředí Šumavy. Jsou zde ideální podmínky pro turistiku, cykloturistiku, vodní turistiku či lyžařskou turistiku. Dalšími turisticky oblíbenými destinacemi jsou Českobudějovicko, Písecko či Českokrumlovsko. V kraji jsou také hodně aktivní tržní služby, doprava či obchod. Tyto služby jsou převážně rozvinuty ve městech, nejvíce v Českých Budějovicích. Oblast služeb v roce 2010 zaměstnávala na území Jihočeského kraje 165,3 tis. obyvatel, z toho 88 tis. žen a 77,4 tis. mužů. Služby zaměstnávají v Jihočeském kraji nejvíce obyvatel, a proto tvoří nejdůležitější část hospodářství.⁹⁰

Zaměstnanost v Jihočeském kraji v různých oblastech graficky znázorňuje následující graf. V grafu jsou vyobrazeny data odrážející strukturu odvětví ve vybraném regionu dle systému klasifikace ekonomických činností NACE (Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes), kterou používá Evropská unie (resp. Evropské společenství) již od roku 1970. Údaje v grafu jsou z roku 2010.⁹¹

⁸⁹ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Zprávy o situaci na trhu práce v jednotlivých okresech Jihočeského kraje [online]. 2011. [cit. 2011-12-02]. Dostupné z www:

<<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky>>

⁹⁰ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Zprávy o situaci na trhu práce v jednotlivých okresech Jihočeského kraje [online]. 2011. [cit. 2011-12-15]. Dostupné z www:

<<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky>>

⁹¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. NACE REV.2 Metodická příručka [online]. ČSÚ, s. 2 [cit. 2012-01-16]. Dostupné z www:

<[http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/metodicka_prirucka_k_nace_rev_2_\(cz_nace\)/\\$File/metodicka_prirucka_cz_nace_rev_2.pdf](http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/metodicka_prirucka_k_nace_rev_2_(cz_nace)/$File/metodicka_prirucka_cz_nace_rev_2.pdf)>

Graf č. 10: Zaměstnaní podle odvětví v tis. v roce 2010 v Jihočeském kraji

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na grafu je znázorněno množství zaměstnaných v roce 2010 v Jihočeském kraji v různých odvětvích. Na první pohled je patrné, že nejvíce zaměstnaných je ve zpracovatelském průmyslu a naopak nejméně v oblasti činnosti nemovitostí. Druhým nejvýznamnějším odvětvím je oblast velkoobchodu a maloobchodu společně s opravami motorových vozidel. Po tomto odvětví následuje stavebnictví zaměstnávající 31,8 tis. obyvatel. Důležité tradiční zemědělství, lesnictví a rybářství je v počtu zaměstnaných v určitém odvětví v Jihočeském kraji šesté v pořadí s 18,1 tis. obyvateli, což je shodné s oblastí dopravy a skladování.

Z hlediska trhu práce je podstatný i faktor dojíždění obyvatel za prací. Dojížděka za prací je dána rozdílem obydlených částí kraje a částí s vysokou koncentrací pracovních míst. Proto platí, že lidé žijící v malých obcích, kde není zpravidla možnost pracovního uplatnění, musejí dojíždět do větších měst, kde je koncentrace pracovních míst

podstatně vyšší. Poslední informace o vyjízdě za prací v Jihočeském kraji pocházejí ze sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001, kdy vyjíždělo do zaměstnání mimo obec s trvalým bydlištěm celkem 118 994 Jihočechů neboli 39,7% z celkového počtu zaměstnaných v roce 2001. Občanů vyjíždějících za prací denně mimo obec trvalého bydliště bylo z celkového počtu vyjíždějících za prací 97,6%. Nejčastější dopravní prostředek pro přepravu do zaměstnání byl využíván osobní automobil. Počet obyvatel vyjíždějících do zaměstnání mimo Jihočeský kraj představoval 13 481 osob, jejichž nejčastějším cílem bylo hlavní město Praha a následně Středočeský kraj, kraj Vysočina a Plzeňský kraj. Do zahraničí vyjíždělo za prací 4,5% osob z celkového počtu vyjíždějících za prací v Jihočeském kraji.⁹² Následující tabulka znázorňuje města, kam lidé nejčastěji dojížděli za prací v rámci Jihočeského kraje. I tyto údaje pocházejí ze sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001.

Tabulka č. 8: Města s nejvyšším počtem dojíždějících občanů do zaměstnání v roce 2001 v Jihočeském kraji

10 měst, kam lidé nejvíce dojíždějí za prací	Dojíždějící do vybraných měst celkem
České Budějovice	23 791
Tábor	7 334
Strakonice	5 174
Písek	4 152
Jidřichův Hradec	4 132
Český Krumlov	3 572
Prachatice	2 649
Kaplice	2 085
Blatná	1 899
Milevsko	1 725

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

⁹² Český statistický úřad: *Dojíždka za prací a do škol v Jihočeském kraji*, s. 18, 25, 55

Tabulka znázorňuje deset měst, kam lidé nejčastěji dojížděli v roce 2001 za prací. Tyto města poskytují větší možnost nalezení pracovního uplatnění z důvodu větší koncentrace pracovních příležitostí v různých odvětvích. Nejvíce lidé dojížděli do největšího města kraje Českých Budějovic z důvodu nejvyššího soustředění velkých firem a tím pádem i nejvyššího soustředění pracovních míst, následně do Tábora na místní průmyslovou zónu a do Strakonice, kde je významný zpracovatelský průmysl. Dá se předpokládat, že významné změny v dojížděcí za prací od roku 2001 nenastaly.

5.2.1 Politika zaměstnanosti v Jihočeském kraji

V rámci politiky zaměstnanosti v Jihočeském kraji proběhla v minulých letech řada projektů a celková výše finančních prostředků vynaložených na politiku zaměstnanosti v Jihočeském kraji v roce 2010 činila 1 169 232 tis. Kč. Na aktivní politiku zaměstnanosti bylo vydáno 31,5 % (včetně financí z Evropského sociálního fondu) a na pasivní politiku zaměstnanosti 68,5 % z celkových výdajů na politiku zaměstnanosti. V roce 2010 se v Jihočeském kraji podařilo vytvořit pomocí aktivní politiky zaměstnanosti celkem 3 633 nových pracovních míst.⁹³

Jedním z hlavních nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti využívaných v Jihočeském kraji jsou rekvalifikace. V roce 2010 na jejich realizaci bylo poskytnuto 25 980 tis. Kč. Nejvíce žádané rekvalifikační kurzy v kraji jsou: kurz základní obsluhy PC, sociální pracovník, řidič motorových vozidel (nákladních automobilů), řidič vysokozdvížného vozíku, svářečský kurz a kurz účetnictví. V roce 2010 se značně zvýšil zájem o rekvalifikační kurzy zejména z důvodu ekonomické krize z předešlého roku, kdy se zvýšila nezaměstnanost v kraji. Vliv na uskutečňování rekvalifikací měly i probíhající projekty financované nejen ze státního rozpočtu České republiky, ale také

⁹³MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Analýza stavu a vývoje trhu práce v Jihočeském kraji za rok 2010 [online]. 2011, s. 21 - 23 [cit. 2012-01-16]. Dostupné z [www: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky/cbkraj1210.doc>](http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky/cbkraj1210.doc)

z fondů Evropské unie. Následující tabulky vykazují čísla o rekvalifikaci uchazečů o zaměstnání a rekvalifikaci zaměstnanců.⁹⁴

Tabulka č. 9: Rekvalifikace uchazečů o zaměstnání v Jihočeském kraji v roce 2010

Rekvalifikace uchazečů o zaměstnání	Rok 2010
Zařazení uchazeči do rekvalifikace	3 838
z toho: ženy	2 137
absolventi škol a mladiství	149
osoby se ZP	409
Rekvalifikaci úspěšně dokončilo	3 589
Uchazeči umístění po rekvalifikaci	1 697

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Tabulka č. 10: Rekvalifikace zaměstnanců v Jihočeském kraji v roce 2010

Rekvalifikace zaměstnanců	Rok 2010
Počet zaměstnavatelů	7
Zaměstnanci zařazení do rekvalifikace	9
Rekvalifikaci úspěšně dokončilo	9

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Tabulku znázorňují rekvalifikace dvou skupin osob v roce 2010. První skupinou jsou uchazeči o zaměstnání, jejichž zájem o rekvalifikaci oproti předchozímu roku stoupl. V roce 2009 počet zařazených uchazečů do rekvalifikací činil 2 555 osob, zatímco v roce následujícím se počet zvýšil o 1 283 osob tj. o 50%. Z tabulky je patrné, že nejčastěji jsou rekvalifikovány ženy. Ze všech rekvalifikovaných uchazečů o zaměstnání se podařilo umístit do jednoho roku od ukončení rekvalifikace celkem 1 697 osob tj. 44,2%. V daném roce neukončilo rekvalifikaci 249 uchazečů o zaměstnání. Překvapující je druhá tabulka vykazující rekvalifikaci zaměstnanců v Jihočeském kraji v roce 2010 z důvodu velmi malých čísel. Počet zaměstnavatelů využívající možnosti

⁹⁴ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Analýza stavu a vývoje trhu práce v Jihočeském kraji za rok 2010 [online]. 2011, s. 23 [cit. 2012-01-16]. Dostupné z www:

<<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky/cbkraj1210.doc>>

rekvalifikace bylo daného roku pouhých sedm s celkovým počtem devíti zařazených zaměstnanců do rekvalifikace. Je vidět, že v kraji není příliš velký zájem o rekvalifikaci zaměstnanců, protože je mnohonásobně výrazněji zastoupena rekvalifikace uchazečů o zaměstnání. Je to zřejmě nejen odrazem hlavní zaměřenosti projektů, které se orientují hlavně na rekvalifikace uchazečů o zaměstnání, ale také skutečností, že osoby zaměstnané zpravidla vyhovují požadavkům na vybrané pracovní místo a jejich případné další vzdělávání zaměstnanci zajišťují formou školení. U rekvalifikace zaměstnanců všichni zúčastnění kurz rekvalifikace úspěšně dokončili.

V Jihočeském kraji bylo a stále je realizováno mnoho důležitých projektů na podporu zaměstnanosti. Jedním z nejvýznamnějších v posledních letech je projekt „Vzdělávejte se!“ financovaný z Evropského sociálního fondu (Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost). Projekt „Vzdělávejte se!“ je zaměřen na zaměstnavatele významně postižené ekonomickou recesí. Projekt poskytuje možnost zaměstnavatelům získat finanční pomoc na vzdělávací kurzy pro své zaměstnance, kteří jsou vlivem hospodářské krize ohroženi. Vzdělávací kurzy mají za úkol poskytnout odborné vzdělání ohroženým zaměstnancům a rozšířit tak jejich odborné znalosti.⁹⁵ V Jihočeském kraji byl projekt realizován ve dvou etapách. První etapa začala v březnu roku 2009 a provádělo ji Ministerstvo práce a sociálních věcí. Druhá fáze projektu začínající v roce 2010 byla uskutečňována okresními úřady práce. Projektu se v roce 2010 na území Jihočeského kraje zúčastnilo dohromady 178 zaměstnavatelů s 10 001 zaměstnanci v rámci 1 100 vzdělávacích kurzů. Nejčastěji poskytované vzdělávací kurzy byly orientovány na obsluhu počítačů, v oboru stavebnictví a strojírenství na technologie výrobních procesů, dále na ekonomické kurzy, zejména na účetnictví a také

⁹⁵MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Projekt „Vzdělávejte se!“ [online]. 2010. [cit. 2012-01-16]. Dostupné z [www: <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/esf/projekty/vzdelavejte_se>](http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/esf/projekty/vzdelavejte_se)

jazykové kurzy. Do tohoto projektu bylo v roce 2009 investováno v rámci aktivní politiky zaměstnanosti 24 787 tis. Kč a v roce 2010 69 779 tis. Kč.⁹⁶

Nejnovějším projektem realizovaným v období 31. 5. 2011 – 31. 7. 2013 v České republice je projekt „Vzdělávejte se pro růst!“ na jehož uskutečnění bylo z Evropského sociálního fondu (Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost) vyčleněno 850 000 000 Kč. Projekt poskytuje možnost získání finančních prostředků zaměstnavatelům, kteří přemohli ekonomickou krizi a věnují se odvětvím, které mají vysoký předpoklad rozvoje se výrazným podílem na tvorbě HDP. Jde zejména o následující odvětví: strojírenství, stavebnictví, nezávislý obchod (malé a střední podniky), pohostinství, gastronomie, terénní sociální služby a odpadové hospodářství. Do projektu se mohou zapojit podniky všech velikostí působící ve vyjmenovaných oblastech. Projekt „Vzdělávejte se pro růst!“ zajišťuje vzdělávací kurzy nejen pro nové pracovníky, ale také pro zaměstnance, kteří potřebují rekvalifikaci či zvýšit své odborné znalosti.⁹⁷

5.2.2 Analýza registrované míry nezaměstnanosti

Jako nevýznamnější a nejvhodnější ukazatel k podrobnějšímu rozpracování minulého, současného i budoucího vývoje trhu práce v Jihočeském kraji, jsem vybrala registrovanou míru nezaměstnanosti. V následujících grafech je zachycen vývoj vybraného ukazatele od roku 1993 do roku 2011 v Jihočeském kraji.

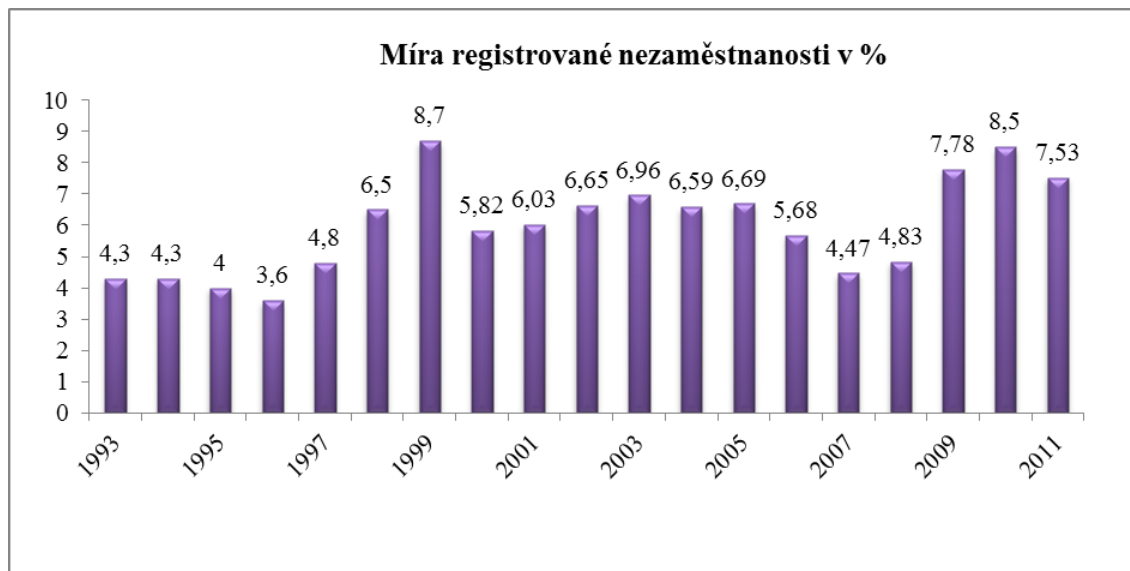
⁹⁶ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Analýza stavu a vývoje trhu práce v Jihočeském kraji za rok 2010 [online]. 2011, s. 21 [cit. 2012-01-16]. Dostupné z www:

<<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky/cbkraj1210.doc>>

⁹⁷ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Vzdělávejte se pro růst! [online]. 2005. [cit. 2012-01-16]. Dostupné z www:

<http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/esf/projekty/projekt_vzdelavejte_se_pro_rust~>

Graf č. 11: Míra registrované nezaměstnanosti v letech 1993 – 2011 v Jihočeském kraji

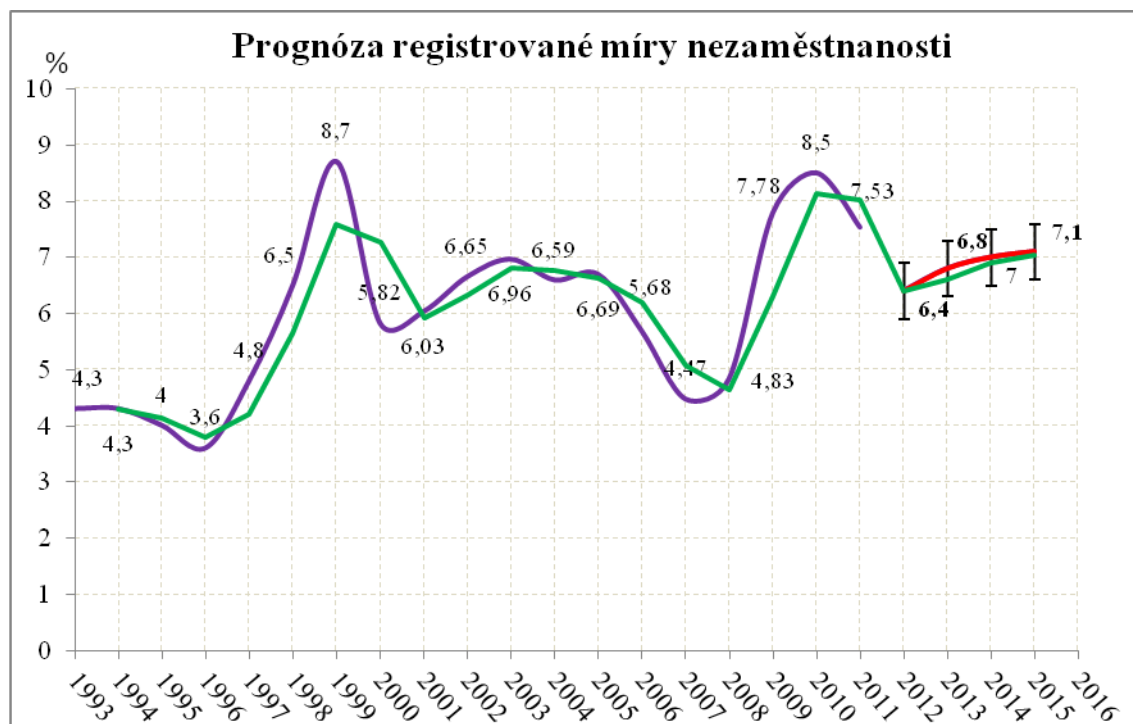

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf zobrazuje vývoj registrované míry nezaměstnanosti od roku 1993 do roku 2011. Nejnižší míra nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 1996, kdy hodnota tohoto ukazatele klesla až na 3,6%. V dalších třech letech se vlivem poklesu ekonomického růstu země hodnota míry nezaměstnanosti vyšplhala až na 8,7%. V následujících letech se hladina míry nezaměstnanosti držela konstantně okolo 6%. Jak jsem již zmínila výše, významný zvrát nastal v roce 2009, kdy míra registrované nezaměstnanosti opět začala stoupat vlivem celosvětové hospodářské recese.

Vzhledem k nepříliš velkým výkyvům registrované míry nezaměstnanosti v posledních třech letech předpokládám, že v následujících letech tento ukazatel nepřekročí hranici osmi procent, avšak míra registrované nezaměstnanosti bude mít lehce rostoucí charakter. Jsem přesvědčena, že nenastanou natolik výrazné změny v ekonomice státu, aby došlo ke skokovému nárůstu míry nezaměstnanosti. Pomocí registrované míry nezaměstnanosti je v následujícím grafu provedena prognóza budoucího vývoje stavu tohoto ukazatele v Jihočeském kraji. Data byla zpracována v programu Statistica 10.0 a následně převedena do grafu v programu Microsoft Excel.

Graf č. 12: Míra registrované nezaměstnanosti a její prognóza v Jihočeském kraji

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty, vlastní zpracování

Graf vystihuje stejný vývoj registrované míry nezaměstnanosti v Jihočeském kraji (vyznačený fialovou křivkou) jako graf předešlý, avšak zde je navíc zobrazena trendová křivka (vyznačena zelenou křivkou), která vystihuje data očištěná od extrémních hodnot a provedena prognóza vývoje registrované míry nezaměstnanosti (vyznačena červenou křivkou). Z výpočtů provedených v programu Statistica 10.0 vyšel optimistický výhled, který předpovídá pokles sledovaného ukazatele v roce 2012, ale od roku 2013 vykazuje jeho pozvolný nárůst. V roce 2012 by se měla registrovaná míra nezaměstnanosti dle této prognózy pohybovat okolo bodu 6,4%, avšak v následujícím roce statistika vykazuje nárůst nezaměstnanosti, konkrétně na 6,8%. Rok 2014 by měl přinést další nárůst nezaměstnanosti o 0,2% na 7%. Tento nárůst by měl dále pokračovat i v roce 2015. Prognóza vývoje registrované míry nezaměstnanosti v Jihočeském kraji je i přes nárůst od roku 2013 pozitivní, jelikož hodnoty by se měly neustále držet pod současnou mírou nezaměstnanosti. Tento optimistický vývoj by v praxi znamenal snížení stavu nezaměstnaných v následujících třech letech přibližně o 1 600 obyvatel.

I přes pozitivní prognózu nezaměstnanosti je následující kapitola zaměřena na doporučení, vedoucí ke snížení stavu nezaměstnanosti na území Jihočeského kraje v následujících letech.

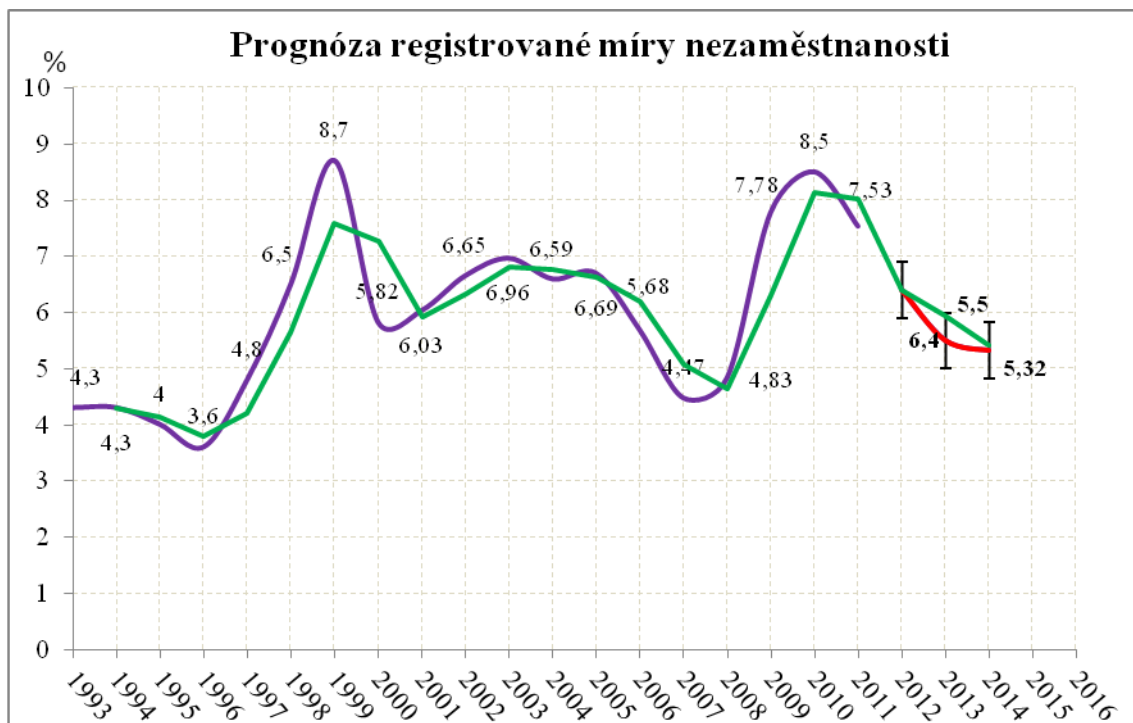
5.3 Doporučení a návrhy pro budoucí rozvoj Jihočeského kraje

Budoucí rozvoj Jihočeského kraje jednoznačně ovlivní mnoho okolností, které se zásadním způsobem podepíší na atraktivitě, návštěvnosti kraje i povědomí o něm a samozřejmě také na zdejších občanech. Je nezbytné, aby v zásadních rozvojových oblastech kraj postupoval správnou cestou a tím se předešlo zbytečnému mrhání finančních prostředků a zároveň, aby kraj dokázal ze svých předností vytěžit maximum.

Za hlavní vstup ovlivňující budoucí vývoj Jihočeského kraje shledávám v investici státu do rozšíření Jaderné elektrárny Temelín. Je otázkou, zda tento faktor ovlivní kraj pozitivně či negativně. Dobudování dvou bloků Jaderné elektrárny Temelín jednoznačně přinese kraji přibližně čtyři až šest tisíc nových volných pracovních míst na dobu okolo deseti let. Takový počet volných pracovních míst spojených s výstavbou Jaderné elektrárny značně zvýší atraktivitu trhu práce, rozvoj průmyslu, vědy i školství v Jihočeském kraji. To lze považovat za kladný dopad tohoto projektu. Avšak je zde i stinná stránka věci, spočívající v budoucím poklesu atraktivity prostředí kraje z důvodu a strachu občanů o bezpečnosti Jaderné elektrárny Temelín a vyššího soustředění průmyslu, který má nepříznivé dopady na životní prostředí. Investovat do Temelína shledávám za nevhodný způsob rozvoje kraje, i když jeho výstavba by přinesla podle odhadů okolo čtyř až šesti tisíc nových pracovních míst. V současné době je vhodné uvažovat o možném nalezení nových způsobů výroby elektřiny, která by zajistila stejné ba dokonce lepší pokrytí elektrickou energií, vlivem nových technologií i vědeckého pokroku. Dle mého názoru je tedy možné, že se v průběhu několika let vyvine nový, bezpečnější a úspornější způsob poskytování elektrické energie. A proto si myslím, že investovat 150 – 200 miliard do projektu dostavby Temelína bude mít více negativních

než pozitivních dopadů na celý kraj. Následující graf zobrazuje prognózu registrované míry nezaměstnanosti při dostavbě Jaderné elektrárny Temelín v Jihočeském kraji.

Graf č. 13: Prognóza registrované míry nezaměstnanosti při dostavbě Jaderné elektrárny Temelín v Jihočeském kraji

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty, vlastní nákres

Na grafu je znázorněn dopad dostavby Jaderné elektrárny Temelín o oblasti nezaměstnanosti. I na tomto grafu je znázorněn vývoj registrované míry nezaměstnanosti v Jihočeském kraji (vyznačený fialovou křivkou), je zde také zakreslena trendová křivka (vyznačena zelenou křivkou), vystihující data očištěná od extrémních hodnot a červenou křivkou je předpovězena prognóza vývoje registrované míry nezaměstnanosti při výstavbě dostavby Temelína. Vývoj naznačuje, že registrovaná míra nezaměstnanosti by se dle výpočtů v roce 2014 snížila až na hodnotu 5,32% a počet zaměstnaných by se tím výrazně zvýšil. Avšak i přes tyto pozitivní dopady v zaměstnanosti jak jsem již zmínila výše, není dostavba dle mého názoru nejvhodnějším krokem pro budoucí rozvoj kraje.

Za nejvhodnější, pozitivně a dlouhodobě ovlivňující investici do rozvoje Jihočeského kraje vidím zdokonalení dopravní infrastruktury, protože v kraji je dopravní síť zastaralá a nedostačující. V mnohých případech lidé mají kvůli nedostatečné dopravní síti značné problémy s dojížděnkou do zaměstnání. Ovšem mnohem závažnějším problémem Jihočeského kraje je fakt, že i přes jeho vynikající polohu v blízkosti vyspělých regionů, Jihočeský kraj není snadno dostupný, a tím pádem ztrácí na atraktivitě v oblasti zahraničních investic. Jako nejideálnější řešení tohoto velmi závažného problému vidím v dobudování dálnice na trase Praha - České Budějovice – Salzburg z důvodu vytvoření dlouhodobého rozvoje území. V případě dostavby dálnice jednoznačně dojde k rozvoji kraje v několika oblastech. Nejvýznamnější je dle mého názoru vznik nových zahraničních obchodů, příliv zahraničních investic a to zejména v oblasti průmyslu. Je velmi pravděpodobné, že by ze strany nových investorů v oblasti průmyslu došlo k vytipování zcela nových průmyslových zón v Jižních Čechách způsobující příliv nových pracovních míst pro zdejší občany. V tomto případě jde obzvláště o automobilový průmysl ve městě Salzburg, jehož dílčí výroba by se mohla potenciálně přesunout na území Jihočeského kraje. Vzhledem k vysokému počtu občanů Jihočeského kraje pracujících ve strojírenském průmyslu by se vlivem zlepšení dopravní infrastruktury zvýšil i odbyt produktů z tohoto odvětví do sousedního Rakouska a Německa. To by výraznou měrou prohloubilo vzájemnou spolupráci mezi Jihočeským krajem a těmito státy. Dalším velmi důležitým pozitivem dostavby dálnice by bylo očekávané zvýšení turismu a všech služeb poskytovaných v tomto oboru, zejména pohostinství, hoteliérství atd. Tyto nové či rozšířené služby by zároveň vyžadovali zaměstnání nových pracovníků, čímž by došlo k nárůstu zaměstnanosti v kraji. V oblasti turismu by dostavba dálnice a celkové zlepšení dopravní infrastruktury znamenala i snazší dostupnost turistických zajímavostí např. velmi atraktivní a špatně dopravně dostupné Šumavy. Dálnice by pro České turisty znamenala i lepší dostupnost jimi vyhledávaných Alp. V neposlední řadě by dostavba dálnice a zlepšení dopravní infrastruktury v kraji přispělo k bezproblémovému dojíždění místních občanů do zaměstnání.

Dalším faktorem ovlivňující budoucí vývoj kraje je bezpochyby turismus, který byl již výše zmíněný v souvislosti s dostavbou dálnice. Vzhledem k vysoké turistické

atraktivitě Jihočeského kraje z důvodu mnohých přírodních, kulturních i historických památek je rozvoj v této oblasti ideální z pohledu celkového a dlouhodobého rozvoje kraje. I přes veškeré tyto poklady kraje je zde jeden zásadní problém, který spočívá v jejich nedostatečné propagaci. Kraj je jednoduše neumí „prodat“. Myslím tím, že problémem je nízká povědomost lidí (potencionálních turistů) o těchto památkách, a proto jsou jimi málo navštěvované. To samozřejmě kraji nepřináší velké výdělky. Proto bych doporučila investovat do propagace kraje a zpřístupnit mnohé nevyužité památky, přírodní rezervace a ostatní zajímavosti, aby došlo k růstu zájmu o jejich návštěvnost. Vlivem nízké návštěvnosti jsou často i služby nedokonalé. Jako příklad mohu uvést Šumavu, kde je možné navštívit mnoho turistických zajímavostí, ale lidé je mnohdy míjí z neznalosti nebo z důvodu chybějícího zázemí v podobě nedostatečných služeb v okolí. Příkladem může být nedostatečné množství hotelů mnohdy z důvodu přestavby starých hotelů a objektů na byty soukromého vlastnictví, velmi omezený počet restauračních zařízení či jejich úplná absence a také nezajištěné sociální zařízení v okolí památek. Dalším příkladem na Šumavě jsou špatné služby pro lyžaře. Vzhledem k nevyhovujícímu stavu dopravní infrastruktury mnoho lidí volí možnost vlakové dopravy do místních hor, ovšem tento vlak vysadí lyžaře např. v Železné Rudě a na sjezdovku musí dojít pěšky. To pochopitelně mnohé turisty odradí a z jejich první návštěvy Šumavy se rázem stane návštěva poslední. Zde zkrátka chybí služba v podobě skibusu, který by lyžaře dovezl ke sjezdovce. Nemluvně o zastaralém vybavení na sjezdovkách. Bez takovýchto základních služeb nemůže Šumava ani v nejmenším konkurovat Německu či Rakousku, kde jsou služby na vysoké úrovni. Myslím si, že přidáním potřebných a turisticky vyhledávaných služeb by došlo k výraznému pozitivnímu ovlivnění návštěvnosti.

Pro celkové zlepšení stavu Jihočeského kraje bych doporučovala uvést do praxe výše zmíněné návrhy a také zatraktivnit vybrané lokality, které by mohly být lákavé pro budoucí investory, ale i nové občany. V případě lokalit pro podnikatelské záměry jde zejména o přílehlé části měst, jež jsou svou polohou ideální pro jejich vznik. Konkrétně se může jednat o plynofikaci daných lokalit, dobudování vedlejších komunikací či vybudování čističek. Také bych podpořila přestavbu stávajících objektů zpravidla se nacházejících v centrech měst, které by se daly využít k vybudování nových bytů. Dle

mého názoru je chybou, že centra měst jsou přehlčena kancelářskými prostory nikoli obytnými prostory, protože města tím ztrácejí „na životě“. Naopak v horských oblastech, jak jsem již zmínila výše, je tento neblahý trend opačný. Zde si bohatí lidé zpravidla pořizují byty do soukromého vlastnictví a tím potlačují budování hotelů, restaurací apod., které by výrazně podpořili rozvoj turismu v tomto atraktivním kraji. Tyto dle mého názoru špatné trendy by se měly co nejvíce tlumit.

Všechny zmíněné návrhy pro dlouhodobý, příznivý rozvoj Jihočeského kraje se významně dotýkají místního trhu práce. V případě uskutečnění některého návrhu by došlo k vytvoření nových pracovních míst a následně k nárůstu zaměstnanosti v kraji, ale zároveň i ke snížení negativ plynoucích z dlouhodobé nezaměstnanosti. Obyvatelé Jihočeského kraje by měli možnost nalézt pracovní uplatnění hlavně v rozvíjející se oblasti turismu a službách souvisejících s tímto oborem nebo v nových podnicích, vznikajících přílivem firem z důvodu zatraktivnění kraje. Lidé by zároveň vlivem dostavění důležité dopravní komunikace měli snazší přístup pro získání pracovního uplatnění v kraji i v krajích přilehlých včetně atraktivního zahraničí a v neposlední řadě by Jihočeši žili v dlouhodobě přitažlivém a rozvíjejícím se kraji.

6. ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývá problematikou trhu práce a politiky zaměstnanosti z pohledu Evropské unie i České republiky. V práci jsou zdůrazněny podstatné informace z dané oblasti a zároveň je zde ukázána aplikace politiky zaměstnanosti v Jihočeském kraji. Práce byla zpracována za pomoci odborné literatury a různorodých dat o Jihočeském kraji.

Na základě poznatků, získaných z odborné literatury hodnotím politiku zaměstnanosti jako složitou a nezbytnou součást politiky každého státu. Její složitost je dána zejména ve správném působení na nezaměstnané, aby se předcházelo dlouhodobé nezaměstnanosti. Jde hlavně o nastavení správných podmínek pro nezaměstnané, aby nedocházelo k návyku nezaměstnaných žít ze sociálních dávek. Politika zaměstnanosti proto musí umět správně motivovat uchazeče o zaměstnání, aby si aktivně hledali dlouhodobé pracovní uplatnění. Avšak její úkol je mnohem rozsáhlejší, protože zajišťuje nejen pomoc nezaměstnaným, ale také podporuje podniky v jejich dalším rozvoji, zpravidla formou odborného vzdělávání. Státní politika zaměstnanosti je podporována také z Evropské unie formou dotací ze strukturálních fondů Evropské unie.

Trh práce, který tvoří velmi významnou součást ekonomiky každého státu je ovlivňován mnohými kladnými i zápornými faktory. Nejen v České republice se v posledním desetiletí na jeho vývoji velkým a zároveň neblahým způsobem podepsala hospodářská recese, která způsobila nárůst nezaměstnanosti v celé Evropě. Vzhledem k tomu, že šlo o recesi hlubokou, pocítujeme její důsledky ještě dnes. Právě s těmito důsledky zápasí politika zaměstnanosti, ať na úrovni státní nebo celoevropské. Avšak na regionálních úrovních se lze setkat také s pozitivními faktory, které kladně ovlivňují trh práce určitého regionu. Jde například o vznik nových podniků v regionu, které přinášejí nová volná pracovní místa.

Diplomová práce ve své praktické části podrobně analyzuje trh práce v Jihočeském kraji a následně poukazuje na možné návrhy a doporučení pro snížení míry nezaměstnanosti v tomto regionu, které zároveň pozitivně a dlouhodobě ovlivní vývoj Jihočeského kraje.

7. SEZNAM GRAFŮ, TABULEK A OBRÁZKŮ

Graf č. 1: Křivka nabídky práce.....	8
Graf č. 2: Křivka poptávky po práci.....	10
Graf č. 3: Rovnováha na trhu práce.....	11
Graf č. 4: Vývoj míry registrované nezaměstnanosti v % v České republice v období let 2000 – 2011.....	13
Graf č. 5: Vývoj míry zaměstnanosti v % v České republice v letech 2000 – 2011.....	19
Graf č. 6: Míra registrované nezaměstnanosti v krajích ČR v roce 2011.....	34
Graf č. 7: Míra registrované nezaměstnanosti v Jihočeském kraji v letech 2000 – 2011.....	39
Graf č. 8: Míra registrované nezaměstnanosti (v %) v jednotlivých okresech Jihočeského kraje v roce 2010.....	40
Graf č. 9: Neumístění uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa v Jihočeském kraji v letech 2000 – 2010.....	41
Graf č. 10: Zaměstnaní podle odvětví v tis. v roce 2010 v Jihočeském kraji.....	47
Graf č. 11: Míra registrované nezaměstnanosti v letech 1993 – 2011 v Jihočeském kraji.....	53
Graf č. 12: Míra registrované nezaměstnanosti a její prognóza v Jihočeském kraji.....	54
Graf č. 13: Prognóza registrované míry nezaměstnanosti při dostavbě Jaderné elektrárny Temelín v Jihočeském kraji.....	56

Tabulka č. 1: Obyvatelstvo dle věkových skupin v Jihočeském kraji v roce 2010.....	36
Tabulka č. 2: Věková struktura obyvatelstva ve věku 15 a více let dle nejvyššího dosaženého vzdělání v Jihočeském kraji v roce 2010 v Jihočeském kraji.....	37
Tabulka č. 3: Věková struktura obyvatelstva ve věku 15 let a více dle ekonomického postavení v roce 2010 v Jihočeském kraji.....	37
Tabulka č. 4: Základní ukazatele a ekonomické subjekty v Jihočeském kraji v roce 2011.....	38
Tabulka č. 5: Vývoj počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání připadajících na jedno volné pracovní místo v Jihočeském kraji v letech 2000 – 2010.....	42
Tabulka č. 6: Srovnání vývoje průměrné hrubé měsíční mzdy v Kč v Jihočeském kraji a v České republice v letech 2000 – 2011.....	43
Tabulka č. 7: Počet zaměstnaných a počet obyvatel v Jihočeském kraji v letech 2000 – 2011.....	44
Tabulka č. 8: Města s nejvyšším počtem dojíždějících občanů do zaměstnání v roce 2001 v Jihočeském kraji.....	48
Tabulka č. 9: Rekvalifikace uchazečů o zaměstnání v Jihočeském kraji v roce 2010...50	
Tabulka č. 10: Rekvalifikace zaměstnanců v Jihočeském kraji v roce 2010.....	50

Obrázek č. 1: Trojúhelník vzájemných vztahů mezi hospodářskou politikou, politikou zaměstnanosti a sociální politikou.....	20
---	----

8. LITERATURA

- [1] CIPRA, Tomáš. *Analýza časových řad s aplikacemi v ekonomii*. SNTL a Alfa, Praha 1986, typové číslo L 11-C3-IV-31f/18001.
- [2] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Dojíždka za prací a do škol v Jihočeském kraji*. ČSÚ, České Budějovice 2004, ISBN 80-250-0899-1.
- [3] HYMAN, David N.: *Economics*. USA 1992, ISBN 0-256-08381-9.
- [4] JÍROVÁ, Hana: *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1999. ISBN 80-7079-635-9.
- [5] Kolektiv CES VŠEM NOZV NVF: *Konkurenční schopnost České republiky 2008 – 2009*. Linde, Praha 2010. ISBN 978-80-86131-87-0.
- [6] KOTÝNKOVÁ Magdalena: *Trh práce na přelomu tisíciletí*. Oeconomica, Praha 2006. ISBN 80-245-1149-5.
- [7] KOTÝNKOVÁ Magdalena, NĚMEC Otakar: *Lidské zdroje na trhu práce*. Profesional publishing, Praha 2003. ISBN 80-86419-48-7.
- [8] LUKÁŠ, Zdeněk: *Regionální a strukturální politika EU*. Praha, NVF 2000. ISBN 80-238-5978-1.
- [9] MACÁKOVÁ Libuše a kolektiv: *Mikroekonomie základní kurs*. Melandrium, Praha 2007, 10. dotisk. ISBN 978-80-86175-56-0.
- [10] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ: *Evropská politika zaměstnanosti a sociální politika: politika pro občany*. MPSV, Praha 2002, ISBN 80-86552-06-3.

- [11] PAVELKA Tomáš: *Makroekonomie - základní kurz*. Melandrium, Praha 2007, 3. vydání. ISBN 80-86175-58-4.
- [12] SIROVÁTKA, Tomáš: *Politika pracovního trhu*. Brno: Vydavatelství Masarykovy univerzity, 1995. ISBN 80-210-1251-X.
- [13] SIROVÁTKA, Tomáš; MAREŠ Petr: *Trh práce, nezaměstnanost a sociální politika*. Brno: Masarykova universita, 2003. ISBN 80-210-3048-8.
- [14] STEINICHOVÁ Ladislava a kol.: *Zákon o zaměstnanosti*. Komentář. Wolters Kluwer ČR, a.s., Praha 2010. ISBN 978-80-7357-501-4.
- [15] SVATOŠOVÁ, Libuše; KÁBA, Bohumil. *Statistické metody II*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. ISBN 978-80-213-1736-9.
- [16] TOMEŠ Igor: *Sociální politika teorie a mezinárodní zkušenost*. Sociopress, Praha 2001, 2. vydání, ISBN 80-86484-00-9.

8.1 Internetové zdroje

- [17] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Jihočeský kraj. Obyvatelstvo [online]. [cit. 2011-11-10]. Dostupné z www:
<<http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/obyvatelstvo-xc>>
- [18] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Metodické popisy ukazatelů VŠPS [online]. 2010. [cit. 2011-09-15]. Dostupné z www:
<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps>

- [19] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. NACE REV.2 Metodická příručka [online]. [cit. 2012-01-16]. Dostupné z www: <[http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/metodicka_prirucka_k_nace_rev_2_\(cz_nace\)/\\$File/metodicka_prirucka_cz_nace_rev_2.pdf](http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/metodicka_prirucka_k_nace_rev_2_(cz_nace)/$File/metodicka_prirucka_cz_nace_rev_2.pdf)>
- [20] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Trh práce v České republice [online]. 2010. [cit. 2011-09-15]. Dostupné z www: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/trh_prace_v_cr/\\$File/trh_prace.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/trh_prace_v_cr/$File/trh_prace.pdf)>
- [21] JADERNÁ ELEKTRÁRNA TEMELÍN. Temelín [online]. 2011. [cit. 2011-11-10]. Dostupné z www: <http://www.temelin.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=70&Itemid=1>
- [22] JIHOČESKÝ KRAJ. Vnější vztahy a zahraniční spolupráce Jihočeského kraje [online]. [cit. 2011-11-10]. Dostupné z www: <[http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=14&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=14&par[lang]=CS)>
- [23] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Aktivní politika zaměstnanosti [online]. [cit. 2011-09-15]. Dostupné z www: <<http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz> >
- [24] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Analýza stavu a vývoje trhu práce v Jihočeském kraji za rok 2010 [online]. 2011. [cit. 2012-01-16]. Dostupné z www: <<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky/cbkraj1210.doc>>
- [25] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Evropský sociální fond [online]. [cit. 2012-09-15]. Dostupné z www: <<http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/esf>>

- [26] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Evropský sociální fond [online]. 2008. [cit. 2011-10-08]. Dostupné z www: <<http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz>>
- [27] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Evropský sociální fond [online]. 2008. [cit. 2011-10-08]. Dostupné z www: <<http://www.esfcr.cz/07-13/opvk>>
- [28] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Evropský sociální fond [online]. 2008. [cit. 2011-10-08]. Dostupné z www: <<http://www.esfcr.cz/07-13/oppa>>
- [29] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Evropský sociální fond [online]. 2008. [cit. 2011-10-08]. Dostupné z www: <<http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr>>
- [30] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Krajské pobočky. [online]. 2011 [cit. 2011-11-10]. Dostupné z www: <<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp>>
- [31] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. MPSV harmonizuje vykazování míry nezaměstnanosti s EU [online]. 1. vyd., 2004. [cit. 2011-09-15]. Dostupné z www: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/272/090804a.pdf>>
- [32] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. O Úřadu práce České republiky [online]. 2011. [cit. 2011-10-08]. <Dostupné z www: <http://portal.mpsv.cz/upcr/oup>>
- [33] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Projekt „Vzdělávejte se!“ [online]. 2010. [cit. 2012-01-16]. Dostupné z www: <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/esf/projekty/vzdelavejte_se>
- [34] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Úřad práce České republiky - krajská pobočka v Českých Budějovicích [online]. 2011 [cit. 2011-11-10]. Dostupné z www: <<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc>>

[35] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Zprávy o situaci na trhu práce v jednotlivých okresech Jihočeského kraje [online]. 2011. [cit. 2011-12-02]. Dostupné z www: <<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky>>

[36] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Zpráva o situaci na trhu práce v Jihočeském kraji [online]. 2011. [cit. 2011-12-02]. Dostupné z www: <<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky>>

[37] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Vzdělávejte se pro růst! [online]. 2005. [cit. 2012-01-16]. Dostupné z www: <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/esf/projekty/projekt_vzdelavejte_se_pro_rust~>

[38] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Strukturální fondy EU [online]. [cit. 2011-10-08]. Dostupné z www: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU>>